

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Γ.Γ.Σ.Δ.Ε. ΓΕΝ. Δ. Π. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Αρ. Πρωτ. 217 26
Ημερομ. 27-9-2011 ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 19 – 09 – 2011

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ &
ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ & ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ &
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ

Αρ. Πρωτ.:
ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546

ΠΡΟΣ: ✓ ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.
ΕΥΔΕ/ΜΚ/ΕΠΠ
Καρύστου 5 και Πανόρμου
115 23 Αθήνα

Διεύθυνση : Μπουμπουλίνας 20, 106 82 Αθήνα
Πληροφορίες : Α. Σαλίχου
Τηλ. : 210-8201 820, Τηλ/τυπία : 210-8201 260
Ηλεκτρ. Δ/ση : dpkar@culture.gr

ΚΟΙΝ.: 1. Γ.Δ.Α.Π.Κ.
2. Γ.Δ.Α.Μ.Τ.Ε.
3. ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.
4. Γ' Ε.Π.Κ.Α.
5. Ε.Ε.Α.
6. 1^η Ε.Β.Α.
7. Ε.Ν.Μ.Α.

ΘΕΜΑ: Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.) για το έργο «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας», το οποίο θα υλοποιηθεί με Σύμβαση Παραχώρησης.

ΣΧΕΤ.:

1. Το υπ' αρ. ΕΠΠ/Ζ/Φ1/οικ.17/01-06-11 έγγραφο.
2. Το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/55662/2583/20-06-11 έγγραφο.
3. Το υπ' αρ. 3770/01-07-2011 έγγραφο της ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.
4. Το υπ' αρ. Φ29/3/6188/22-08-11 της Γ' Ε.Π.Κ.Α.
5. Το υπ' αρ. Φ4/4/3089/03-08-11 έγγραφο της Ε.Ε.Α.
6. Το υπ' αρ. 3551/24-06-11 έγγραφο της 1^{ης} Ε.Β.Α.
7. Το υπ' αρ. 3520/05-07-11 έγγραφο της Ε.Ν.Μ.Α.

Σε συνέχεια των ανωτέρω σχετικών και σε εφαρμογή του αρ. 44 του Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α/23-12-2010) και της υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/94539/4613/04-10-10 εγκυκλίου της Γενικής Γραμματέως του ΥΠ.ΠΟ.Τ., σας αποστέλλουμε την Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.), που αφορά στο έργο «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας», και παρακαλούμε να ληφθούν υπ' όψιν τα σχετικά αρχαιολογικά στοιχεία κατά τη φάση σχεδιασμού της χωροθέτησης του ως άνω έργου.

Σελίδα 1 από 2

Φ1

ΤΜΗΜΑ	ΕΝΕΡΓΟΝ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΑΡΧΕΙΟ

29/09/2011

Τα συν.
Τα έχει ο
Κ. Παντελής

Επιπλέον, σας επισημαίνουμε ότι φωτοαντίγραφα των επιμέρους αναλυτικών εκθέσεων αρχαιολογικής τεκμηρίωσης των συναρμοδίων Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ.Τ. μπορούν να σας παρασχεθούν, κατόπιν αιτήματος από την πλευρά σας, εάν αυτό κριθεί σκόπιμο, και σας ενημερώνουμε ότι το Γραφείο Συντονισμού και Παρακολούθησης Αρχαιολογικών Εργασιών στο πλαίσιο Μεγάλων Έργων του ΥΠ.ΠΟ.Τ. παραμένει στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση και συνεργασία επί του θέματος.

Συν.: Η Ε.Α.Α.Τ. (13 φύλλα).

Εσωτ. Διανομή: Α1 (Γρ. Μ.Ε.), Β1.

Η Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης
Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής
Κληρονομίας
Μαρία Ανδρεαδάκη – Βλαζάκη

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (Ε.Α.Α.Τ.)
ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ «ΜΟΝΙΜΗ ΟΔΙΚΗ ΖΕΥΞΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ»¹**

**Αρμόδιες Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Τ.:
ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., Γ' Ε.Π.Κ.Α., Ε.Ε.Α., 1^η Ε.Β.Α., Ε.Ν.Μ.Α.**

Σε εφαρμογή του αρ. 44 του Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α/23-12-2010) και της υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/94539/4613/04-10-10 εγκυκλίου της Γενικής Γραμματέως του ΥΠ.ΠΟ.Τ., σας ενημερώνουμε σχετικά με τα αρχαιολογικά στοιχεία που αφορούν στην ύπαρξη αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, κηρυγμένων ή μη, στην ευρύτερη ζώνη κατάληψης του έργου «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας», ως προς τα ακόλουθα:

Ως προς το τμήμα του έργου (Α) Ζεύξη Περάματος (Ν. Πειραιώς) – Σαλαμίνας (χ.θ. 0+00 έως χ.θ. 7+664,53), σας ενημερώνουμε ότι η νησίδα Άγιος Γεώργιος (συν. 1: χάρτης 1, σημείο 1, χ.θ. 5+000), στην οποία, σύμφωνα με την τεχνική περιγραφή του ως άνω έργου, προβλέπεται η δυτική είσοδος της υποθαλάσσιας σήραγγας και εν συνεχεία η όδευση πάνω σε αυτή (χ.θ. 4+550 έως χ.θ. 5+330), ταυτίζεται με τη μεγαλύτερη από τις δύο νησίδες με το όνομα «Φαρμακούσαι». Στην εν λόγω νησίδα, σύμφωνα με πληροφορία που παραθέτει ο Στράβων², γεωγράφος των Ρωμαϊκών Χρόνων, βρισκόταν ο τάφος της Κίρκης. Η αναφορά αυτή, σε συνδυασμό με την ύπαρξη αρχαιολογικών καταλοίπων (αρχαίων και βυζαντινών) στο νότιο τμήμα του νησιού³, αποτέλεσαν σημαντικά στοιχεία της ιστορίας και της αρχαιολογίας της θέσης, από τα οποία προέκυψε η ανάγκη προστασίας του νησιού από το Υπουργείο Πολιτισμού, σύμφωνα με την υπ' αρ. ΥΠΠΕ/Α1/Φ02/16973/665/26-3-1982 Υ.Α. (ΦΕΚ 305/Β/26-05-1982) κήρυξης ως αρχαιολογικού χώρου και ιστορικού τόπου της νησίδας Αγίου Γεωργίου⁴. Συμπληρωματικά, το 2001, εκδόθηκε η υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18-9-2001 Υ.Α. (ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001), σύμφωνα με την οποία κηρύχθηκε ως αρχαιολογικός χώρος η θαλάσσια περιοχή εντός των ορίων της οποίας εμπίπτει η εν λόγω νησίδα.

¹ Το παρόν συνοδεύει το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφο και συντάχθηκε σύμφωνα με τις απόψεις των συναρμοδίων Εφορειών Αρχαιοτήτων και της Ε.Ν.Μ.Α., οι οποίες κοινοποιήθηκαν στη Δι.Π.Κ.Α με το υπ' αρ. 3770/01-07-2011 έγγραφο της ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., το υπ' αρ. Φ29/3/6188/22-08-11 της Γ' Ε.Π.Κ.Α., το υπ' αρ. Φ4/4/3089/03-08-11 έγγραφο της Ε.Ε.Α., το υπ' αρ. 3551/24-06-11 έγγραφο της 1^{ης} Ε.Β.Α. και το υπ' αρ. 3520/05-07-11 έγγραφο της Ε.Ν.Μ.Α.

² Στράβων, Γεωγρ. ΙΧ ΙΧ1,13. Επίσης, βλ. Πάλλας, *Αρχαιολογικές Επιστημονικές Σημειώσεις στη Σαλαμίνα*, σελ. 210.

³ Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στη νότια πλευρά της νησίδας έχουν εντοπιστεί όστρεα πορφύρων, που έχουν συνδεθεί με την παραγωγή βαφής.

⁴ Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Υ.Α. ΥΠΠΕ/Α1/Φ02/16973/665/26-3-1982 (ΦΕΚ 305/Β/26-05-82), χαρακτηρίστηκε ως «αρχαιολογικός χώρος και ιστορικός τόπος ο όρμος των Αμπελακίων με ολόκληρη την χερσόνησο της Κυνόσουρας και την χερσόνησο των Αμπελακίων, όπου η αρχαία πόλη της Σαλαμίνας (ΦΕΚ 84/Β/5-2-1969), ο όρμος των Σεληνίων και οι νησίδες Αγ. Γεώργιο και Ψυττάλεια... επειδή στο χώρο αυτό έγινε η περίφημη ναυμαχία που αποτελεί το σπουδαιότερο γεγονός της αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας».

Στο ΝΑ τμήμα της νησίδας του Αγίου Γεωργίου, και σε μεγάλη εγγύτητα με το σημείο ένωσης του νησιού με την υποθαλάσσια σήραγγα, υπάρχει το ναύδριο του Αγίου Γεωργίου, το οποίο έχει οικοδομηθεί πάνω σε παλαιοχριστιανική βασιλική, της οποίας οι θεμελιώσεις είναι ορατές στην ανατολική πλευρά του ναού⁵ (συν. 2: φωτ. 2-3). Οι θεμελιώσεις αυτές αποκαλύφθηκαν σε έρευνα που διενεργήθηκε κατά τις εκσκαφικές εργασίες διεύρυνσης του ναΐσκου, όταν στο νησί λειτουργούσε το Δημόσιο Ψυχιατρείο⁶. Ο ναός του Αγίου Γεωργίου⁷ (συν. 3: χάρτης 2, αρ. 3) φέρει επιγραφή επέκτασής του (βόρεια και νότια) κατά το 1865, ενώ ο πυρήνας του ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο των σταυρεπίστεγων, κατηγορίας Α2 και πιθανότατα ανάγεται στους βυζαντινούς χρόνους. Οι τέσσερις δεσποτικές εικόνες έχουν γίνει από τον Δ. Ανδριανό, το 1825. Η βασιλική χρονολογείται στα μέσα του 6^{ου} αι. και σήμερα στη θέση του Ιερού της έχει τοποθετηθεί άγκυρα μεγάλων διαστάσεων.

Επίσης, κατά τη διάνοιξη του δρόμου, με κατεύθυνση Α-Δ, εντοπίστηκε παλαιοχριστιανικό κτίσμα⁸, για την κατασκευή του οποίου είχε και πάλι χρησιμοποιηθεί αρχαίο οικοδομικό υλικό⁹. Κατά την αυτοψία που διενήργησε προσφάτως στη θέση η αρμόδια ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., διαπιστώθηκε η ύπαρξη ορατών θεμελιώσεων (συν. 2: φωτ. 5-7) στην προτεινόμενη όδευση, καθώς και οστράκων υστερορωμαϊκών χρόνων και κατάλοιπα λίθινων κατασκευών (συν. 2: φωτ. 6-9). Ένα τμήμα αρράβδωτου κιονίσκου διακρίνεται έξω από την αψίδα του Ιερού του Αγίου Γεωργίου (συν. 2: φωτ. 4) και ένα δεύτερο τμήμα παρόμοιου κιονίσκου εντοπίστηκε ανάμεσα σε πεσμένα τμήματα μάντρας νεώτερων χρόνων (συν. 2: φωτ. 10).

Κατόπιν τούτων, στην περιοχή αυτή όπου, σύμφωνα με την προτεινόμενη ζώνη κατάληψης του έργου, βρίσκεται και το σημείο ένωσης της σήραγγας με τη νησίδα του Αγίου Γεωργίου, κρίνεται απαραίτητη η προκαταρκτική αρχαιολογική έρευνα από την αρμόδια ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, είναι ορατά αρχαία κατάλοιπα. Η 1^η ΕΒΑ, επίσης, επισημαίνει στο σχετικό έγγραφό της¹⁰ ότι θα απαιτηθεί εκτεταμένη ανασκαφική διερεύνηση καθ' όλη την πορεία του προτεινόμενου έργου, καθώς, όπως διαπιστώθηκε κατόπιν

⁵ Από την παλαιοχριστιανική βασιλική προήλθαν αρκετά αρχιτεκτονικά μέλη κατά τη μερική ανασκαφή της.

⁶ Σημειώνεται ότι κατά την ανασκαφική αυτή έρευνα ήρθαν στο φως κίονες και άλλα μαρμάρινα αποτμήματα αρχαίου μνημείου, μεταξύ των οποίων και δύο τμήματα ιωνικών κιόνων, το μεγαλύτερο εκ των οποίων έφερε εγχάρακτη επιγραφή ΑΘΗΝΑ. Σχετικά, βλ. Πάλλας, *Αρχαιολογικές Επισημάνσεις στη Σαλαμίνα*.

⁷ Η σχετική βασική βιβλιογραφία που παρατίθεται από την 1^η ΕΒΑ συνίσταται στα εξής: Δ. Πάλλας, «Αρχαιολογικές επισημάνσεις στη Σαλαμίνα», ΑΔ 42, Μελέτες, 210-2 και Σπ. Λάμπρου, «Φοίνικες εν Αγίω Γεωργίω τω παρά τη Σαλαμίνα», *Ιστορικά Μελετήματα*, Αθήνα 1884, σελ. 33-43 και W. Kendrick – Pritchett, *Studies in Ancient Topography I*, Berkeley and Los Angeles 1965, σελ. 91-100 και Κ. Δαβάρας, ΑΔ 20 (1965), Χρονικά, σελ. 127 και Curtius, Ernst, Kaupert, J.A., *Karten von Attika*, Berlin 1895-1903, pl. XXI και Μ. Δανιήλ, Σ. Ζύρμπα, Γ. Κακαβάς, «Η εκκλησιαστική τέχνη στη Σαλαμίνα, 1830-1940» στο Α' Επιστημονικό Συμπόσιο της Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 14-15/03/2008, Πρακτικά, Αθήνα 2009, σελ. 39-41, εικ. 27-30.

⁸ Το κτίσμα πιθανώς συνδέεται με την παραγωγή πορφύρας.

⁹ Από το χώρο αυτού του κτίσματος και εντοιχισμένη πιθανώς σε αυτό, ανασύρθηκε ακέφαλη ενεπίγραφη ερμαϊκή στήλη, όμοια με άλλη που είχε περισυλλεγεί παλαιότερα, τυχαία, στην ίδια περιοχή, με την επιγραφή: ΕΞ ΑΣΤΕΩΣ Δ (βλ. Δαβάρας 1965, ΑΔ 20, 127). Η μία εξ αυτών εκτίθεται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Σαλαμίνας.

¹⁰ Το υπ' αρ. 3551/24-06-2011 έγγραφο της 1^{ης} ΕΒΑ.

αυτοψίας, πέραν των ορατών αρχαιοτήτων, που έχουν επισημανθεί, υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ύπαρξης και άλλων αρχαίων καταλοίπων. Τέλος, η 1^η ΕΒΑ θεωρεί ότι η είσοδος της υποθαλάσσιας σήραγγας στα ΝΑ του ναού του Αγίου Γεωργίου και η διέλευση αυτοκινητόδρομου κλειστού τύπου σε απόσταση μικρότερη των 4 μ. από αυτόν, θα προκαλέσει άμεση και μόνιμη βλάβη στο μνημείο (συν. 4: εικ. 13-14).

Συνοψίζοντας, η 1^η ΕΒΑ επισημαίνει ότι η νησίδα του Αγίου Γεωργίου βρίθει ορατών μνημείων και άλλων καταλοίπων που η αρχαιολογική έρευνα, η οποία θεωρείται βέβαιο ότι θα απαιτηθεί, αναμένεται να φέρει στο φως, εάν το έργο γίνει επίγειο. Σύμφωνα με την Εφορεία, η ιδανική λύση για το συγκεκριμένο τμήμα της οδού θα ήταν η υπέργεια κατασκευή (γέφυρα επί της θαλάσσης και γέφυρα επί πασσάλων επί της ξηράς) ή υποθαλάσσια αρτηρία, παρακάμπτοντας τη νησίδα του Αγίου Γεωργίου. Αν τελικώς επιλεγεί η επί της νησίδας προτεινόμενη χάραξη, τότε κρίνεται ότι ενδεχομένως θα πρέπει να διενεργηθούν ανασκαφές σε όλο το μήκος της χάραξης και όχι μόνο (αλλά και στα κράσπεδα εκατέρωθεν της οδού), σύμφωνα με το υποβληθέν σκαρίφημα. Επίσης, η όδευση θα πρέπει να μετακινηθεί όσο το δυνατόν μακρύτερα από τον ναό του Αγίου Γεωργίου, από τον οποία, σύμφωνα με την πρόταση απέχει μόνο περί τα 4 μ. Ωστόσο, σημειώνεται ότι και σε αυτή την περίπτωση θα προκληθεί έμμεση βλάβη στο μνημείο, καθώς από τα στοιχεία της μελέτης προκύπτει ότι δεν υπάρχει δυνατότητα επαρκούς μετατόπισης του αυτοκινητόδρομου σε σχέση με το εν λόγω μνημείο. Σημειώνεται ότι η τελική όδευση θα διαμορφωθεί ανάλογα με τα τυχόν αρχαιολογικά ευρήματα, ενώ σε κάθε περίπτωση όλες οι τυχόν τελικές προτάσεις και οι εναλλακτικές οδεύσεις, θα πρέπει να εξετασθούν εκ νέου από τις συναρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Επιπλέον, στην **περιοχή της σύγχρονης εισόδου του Ναυστάθμου** (συν. 1: χάρτης 1, σημείο 2), στα τέλη του 19^{ου} αι., είχε εντοπιστεί εκτεταμένο νεκροταφείο της Υπομυκηναϊκής περιόδου, γνωστό στη παγκόσμια βιβλιογραφία ως «Η νεκρόπολη της Σαλαμίνας»¹¹. Μία ομάδα από τα σημαντικά ευρήματα του εν λόγω νεκροταφείου εκτίθενται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Σαλαμίνας.

Ως προς το τμήμα της όδευσης του έργου βόρεια του οικισμού των Παλουκίων, έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το τμήμα από την περιοχή της Ζωοδόχου Πηγής (συν. 1: χάρτης 1, σημείο 3) έως την Αγία Κυριακή (συν. 1: χάρτης 1, σημείο 4), όπου και τερματίζεται μέσα στην πόλη. Στην περιοχή αυτή, σε σωστικές ανασκαφικές έρευνες, αποκαλύφθηκε πλήθος θαλαμοειδών μυκηναϊκών τάφων με πολύ σημαντικά ευρήματα (συν. 3: χάρτης 2, αρ. 1), γεγονός που οδήγησε στην κήρυξη της ευρύτερης περιοχής της Αγίας Κυριακής ως αρχαιολογικού χώρου, σύμφωνα με την Υ.Α. 16629/17-12-1964 (ΦΕΚ 37/Β/19-01-1965). Ο Ι.Ν. της Αγίας Κυριακής είναι μνημείο μεταβυζαντινών χρόνων, το οποίο προστατεύεται από τις διατάξεις του Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/Α/28-06-2002), ενώ στα βόρεια και ΒΔ του ναού Επίσης έχουν εντοπιστεί ρωμαϊκοί τάφοι¹². Ο Ι.Ν. της Ζωοδόχου Πηγής χρονολογείται στον 19^ο αι., είναι όμως χτισμένος στη θέση παλαιότερης εκκλησίας. Πρόκειται για μονόχωρο ναό με μεταγενέστερη προσθήκη νάρθηκα. Στο περιβάλλον του διατηρούνται δύο πηγάδια, που

¹¹ Βλ. Π. Καβαδίας, *Προϊστορική Αρχαιολογία*, Αθήνα 1909, σελ. 310-1 και S. Wide, "Graberfunde aus Salamins", *AM* 35 (1910), σελ. 17-36 και C.-G. Styrenius, "The vases of the Submycenaean cemetery on Salamis", *OpAth* IV (1962), σελ. 102-123.

¹² Βλ. ΑΔ 33, Χρονικά 1978, σελ. 51 και Πωλογιώργη ΑΔ 42, Χρονικά 1987, σελ. 67.

υδροδοτούσαν τον αρχαίο οικισμό έως και τους παλαιοχριστιανικούς χρόνους. Οι τέσσερις δεσποτικές εικόνες είναι έργα του Δ. Ανδριανού, φιλοτεχνημένες το 1861. Παλαιότερη είναι η εικόνα με τη Ζωοδόχο Πηγή, του έτους 1837¹³. Ανατολικά της Ζωοδόχου Πηγής, όπου εκτείνεται η κοιλάδα Βρετού, ήρθαν στο φως Γεωμετρικές ταφές¹⁴. Στο τμήμα αυτό του έργου προτείνεται να ακολουθηθεί η πορεία της υφιστάμενης οδού, με έργα βελτίωσης και διαπλάτυνσής της, οπότε κρίνεται απαραίτητη η αρχαιολογική επίβλεψη των εργασιών από την αρμόδια ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.

Ως προς το τμήμα που αντιστοιχεί στη χ.θ. 7+664,53 έως χ.θ. 11+344,28, η 1^η ΕΒΑ σημειώνει ότι σε αυτό δεν εντοπίζονται δεν εντοπίζονται ορατές αρχαιότητες αρμοδιότητάς, αν και σε χάρτες των Curtius – Kaupert (*Karten von Attika*, φυλ. 21) σημειώνεται πύργος. Ωστόσο, αναφέρεται ότι το όρος Αιγάλεω έχει κηρυχθεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, σύμφωνα με την Υ.Α. 22323/23-11-1968 (ΦΕΚ 669/30-11-1968) και την Υ.Α. 25638/27-03-1969 (ΦΕΚ 236/Β/04-04-1969) με φορέα προστασίας το ΥΠ.ΠΟ.Τ., ενώ με τον Ν. 2742/1999 (ΦΕΚ 207/Α/07-10-1999), αρ. 21, έγινε ο καθορισμός των ορίων ζωνών προστασία του όρους Αιγάλεω, καθώς και των χρήσεων και των όρων δόμησης σε αυτές. Το εν λόγω οδικό τμήμα εμπίπτει εντός της ζώνης Α/Α1.

Ως προς το τμήμα του έργου (Β) «Ζεύξη Περάματος (Μεγάρων) – Σαλαμίνας», αρχαιολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το παραλιακό τμήμα στην περιοχή της Φανερωμένης (συν. 1: χάρτης 1, σημείο 5-7), από όπου διέρχεται η υφιστάμενη οδός, η οποία θα υποστεί βελτιώσεις, σύμφωνα με τη υποβληθείσα πρόταση. Στον παράλιο χώρο, ΒΔ της Μονής Φανερωμένης και βόρεια της υφιστάμενης οδού, εντοπίζονται ορατές θεμελιώσεις κτηρίου κλασικής εποχής (συν. 1: χάρτης 1, σημείο 6) και άφθονη κεραμική, αρχαιολογικά στοιχεία που πιθανώς σχετίζονται με οχυρωματική εγκατάσταση κλασικών χρόνων, το λεγόμενο «Βούδορον», κατάλοιπα του οποίου βρίσκονται στην κορυφή του υψώματος νότια της Μονής Φανερωμένης. Η περιοχή αυτή είναι κηρυγμένος αρχαιολογικός χώρος, σύμφωνα με την Υ.Α. 27702/25-01-69 (ΦΕΚ 84/Β/05-02-69) και, συνεπώς, κρίνεται απαραίτητη η αρχαιολογική επίβλεψη των εργασιών βελτίωσης του συγκεκριμένου οδικού τμήματος από την αρμόδια ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.

Η Ιερά Μονή Φανερωμένης¹⁵ αποτελεί κηρυγμένο μνημείο, σύμφωνα με το Β.Δ. 24-07-1936 (ΦΕΚ 332/06-08-1936), αρμοδιότητας της 1^{ης} ΕΒΑ. Πρόκειται για τρίκλιτη τρουλλαία

¹³ Ως ενδεικτική αναφέρεται: Curtius, Ernst, Kaupert, J.A., *Karten von Attika*, Berlin 1895-1903, pl. XXI και Δ.Ι. Πάλλας, Σαλαμινιακά, ΑΕ 1948-1949, σελ. 115 και Δ.Ι. Πάλλας, «Έρευνες στη Σαλαμίνα», ΠΑΕ 1987, σελ. 29-30 και Μ. Δανιήλ, Σ. Ζύρμπα, Γ. Κακαβάς, «Η εκκλησιαστική τέχνη στη Σαλαμίνα, 1830-1940» στο Α' Επιστημονικό Συμπόσιο της Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 14-15/03/2008, Πρακτικά, Αθήνα 2009, σελ. 37.

¹⁴ Δεκουλάκου, ΑΔ 46, Χρονικά 1991.

¹⁵ Ενδεικτική βιβλιογραφία: Γ. Σωτηρίου, «Η εν Σαλαμίνα Μονή της Φανερωμένης», ΕΕΒΣ Α 1924, σελ. 109-138 και Γ. Σωτηρίου, «Εργασίες αναστηλώσεως και στερεώσεως βυζαντινών μνημείων», ΕΕΒΣ ΙΘ 1949, σελ. 381 και Γ. Σωτηρίου, «Εργασίες αναστηλώσεως και στερεώσεως βυζαντινών μνημείων», ΕΕΒΣ Κ 1950, σελ. 383 και Α. Ξυγγόπουλος, *Εκκλησίοι και Μοναστήρια της Σαλαμίνας*, Αθήνα 1925 και ΑΔ 20 (1965), Β, Χρονικά, σελ. 140 και ΑΔ 21 (1966), Β1, Χρονικά, σελ. 118, 121 και ΔΧΑΕ, τ. Θ', σελ. 48, αριθ. 1533-35, 1538-39, 1540-42, 6674, 6731 και Γ. Νικολακόπουλος, *Εντοιχισμένα Κεραμικά στις Όψεις των*

βασιλική του 17^{ου} αι. Η ίδρυσή της αποδίδεται στον Όσιο Λαυρέντιο. Στην αψίδα του ανοίγονται στενές και ψηλές κόγχες, που φανερώνουν δυτικές επιδράσεις. Το καθολικό είναι κατάγραφο με τοιχογραφίες του 1735, έργα του Γεωργίου Μάρκου και των μαθητών του, Ν. Μπενιζέλου, Γ. Κυπριώτου και Α. Μάρκου. Μεγάλο μέρος των φορητών εικόνων έχουν γίνει από τους ίδιους ζωγράφους. Στη Μονή βρίσκεται και φορητή εικόνα του Γεωργίου Πουλάκη, με παράσταση των 40 Μαρτύρων. Στη νότια πλευρά υπάρχει προσκολλημένο μονόκλιτο καμαροσκέπαστο παρεκκλήσι, αφιερωμένο στον Άγιο Νικόλαο. Στη δυτική πλευρά του παρεκκλησίου διατηρείται η βάση κωδωνοστασίου του 1853. Στη Μονή φυλάσσονται πολύτιμα χειρόγραφα, ιερά κειμήλια και αντικείμενα του 19^{ου} αι. (συν. 3: χάρτης 2, αρ. 4).

Η 1^η ΕΒΑ σημειώνει ότι η κατασκευή όποιου άλλου τεχνικού έργου, εκτός της υποθαλάσσιας σήραγγας θα πρέπει να έχει χαμηλό τελικό ύψος, ώστε να μην είναι ορατό από τη Μονή Φανερωμένης, αλλά και την κηρυγμένη οικία του Άγγελου Σικελιανού (ΦΕΚ 105/Β/22-02-1996), αρμοδιότητας της Ε.Ν.Μ.Α. Επιπλέον, καθώς σε μεγάλο μέρος της χερσονήσου της Φανερωμένης συναντώνται όστρακα, ακόμα και σημειακές βελτιώσεις της υφιστάμενης οδού, θα πρέπει να πραγματοποιούνται με την επίβλεψη αρχαιολόγου, εντεταλμένου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας (συν. 4: εικ. 15-17).

Ως προς Σύνδεση Περάματος Μεγάρων – Σαλαμίνας, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα Ι, παρ. 2.1. της Προκήρυξης του Ανταγωνιστικού Διαλόγου και σημειώνεται σε χάρτη κλ. 1:5.000, το οποίο χωρίζεται σε δύο υποτμήματα, η 1^η ΕΒΑ αναφέρει ότι στο Υποτμήμα Ι, Μέγαρο – Φανερωμένη (χ.θ. 0+00 έως χ.θ. 5+290) διαπερνά όλη τη χερσόνησο της Φανερωμένης και προκαλεί άμεση βλάβη στο περιβάλλον των μνημείων. Εκτός από τη Μονή Φανερωμένης, κατά μήκος της αρτηρίας αυτής υπάρχει και ο ναός των Ταξιαρχών, ο παλαιός κοιμητηριακός ναός της Μονής Φανερωμένης. Πρόκειται για μονόχωρο ναό με ημικυλινδρική αψίδα, του 18^{ου} αι., με μετασκευές και προσθήκες κατά τον 19^ο και 20^ο αι. (συν. 3: χάρτης 2, αρ. 6 της 1^{ης} ΕΒΑ). Επίσης, νοτίως της Μονής Φανερωμένης βρίσκεται και το ασκηταριό του Οσίου Λαυρεντίου, ιδρυτή της Μονής, μεταβυζαντινών χρόνων, το οποίο ανακατασκευάστηκε τον 20^ο αι. (συν. 3: χάρτης 2, αρ. 6 της 1^{ης} ΕΒΑ). Τέλος, στην περιοχή «Καρδατά» Μεγάρων βρίσκεται ο ναός του Αγίου Γεωργίου Τροπαιοφόρου ή Βασιλικού, υστεροβυζαντινών χρόνων. Πρόκειται για μονόκλιτο σταυρεπίστεγο ναό, μικρών διαστάσεων. Στον χώρο αναφέρονται κατάλοιπα ίσως οικισμού ή νεκροταφείου¹⁶ (συν. 3: χάρτης 2, αρ. 7 της 1^{ης} ΕΒΑ). Σε πιθανή περίπτωση εκτέλεσης του υποτμήματος, όλες οι εργασίες θα πρέπει να γίνουν υπό την επίβλεψη αρχαιολόγου, εντεταλμένου από την Αρχαιολογική Υπηρεσία.

Ως την προς την όδευση του (Γ) τμήματος του έργου, επί της νήσου Σαλαμίνας, όπως αποτυπώνεται στην υποβληθείσα πρόταση, σημειώνεται ότι δεν υπάρχουν σε αυτό γνωστά

Μεσαιωνικών και επί Τουρκοκρατίας Εκκλησιών μας, Αθήνα 1978 και Φ. Πιομπίνος, Οι Έλληνες Αγιογράφοι μέχρι το 1821, Αθήνα 1984 και Ε.Δ. Ροκίδη, Η Μονή Φανερωμένης Σαλαμίνας, οδηγός, 2^η έκδοση, Σαλαμίνα 2010 και Μ.Γ. Μπίρης, «Το καθολικό της Μονής Φανερωμένης στη Σαλαμίνα», Εκκλησίες στην Ελλάδα μετά την Άλωση, τ. ΙΙΙ, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο 1989, σελ. 179-188 και Μ. Δανιήλ, Σ. Ζύρμπα, Γ. Κακαβάς, «Η εκκλησιαστική τέχνη στη Σαλαμίνα, 1830-1940» στο Α' Επιστημονικό Συμπόσιο της Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 14-15/03/2008, Πρακτικά, Αθήνα 2009, σελ. 53-54, εικ. 75-76.

¹⁶ Ν.Δ. Καλογερόπουλος, «Βυζαντινά Μνημεία Μεγαρικής», Ν. Εστία 18 (1935), σελ. 762 και Συλλογικός τόμος Μεγαρέων Ψυχής Καταφύγια, Μέγαρο 1998, σελ. 53-54 (συν. 4: εικ. 18).

μνημεία αρμοδιότητας της ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., ενώ η ως άνω Εφορεία Αρχαιοτήτων δεν πραγματοποίησε αυτοψία στην περιοχή, καθώς, σύμφωνα με την υποβληθείσα μελέτη, το τμήμα αυτό θα υλοποιηθεί μετά την ολοκλήρωση των δύο προηγούμενων μεγάλων τμημάτων του έργου (Α και Β, βλ. παραπάνω).

Ως προς το τμήμα του έργου που εκτείνεται από Λεωφ. Σχιστού – Σκαρामαγκά, διαμέσου του όρους Αιγάλεω, μέχρι το κολυμβητήριο του Δήμου Περάματος, σημειώνεται ότι η αρμόδια ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., με εξαίρεση κάποια δημόσια έργα, δεν έχει προβεί τα τελευταία έτη σε διεξαγωγή ανασκαφικής έρευνας στον Δήμο Περάματος και κατά συνέπεια δεν διαθέτει πρόσφατα στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη προϊστορικών και κλασικών αρχαιοτήτων στον ως άνω Δήμο. Ωστόσο υπάρχουν στοιχεία που βασίζονται σε μαρτυρίες παλαιότερων ερευνητών, οι οποίοι διενήργησαν αυτοψίες ή, ενδεχομένως, βραχύχρονες σωστικές ανασκαφές στην εν λόγω περιοχή. Ενδεικτικά, εδώ, αναφέρονται οι θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, που όμως δεν κατέστη δυνατόν, λόγω της παλαιάς βιβλιογραφίας, να τοποθετηθούν επί χάρτου¹⁷:

α) Πέραμα, θέση 23: Στη θέση αυτή υπάρχει αρχαίο λατομείο¹⁸.

β) Πέραμα, θέση 24: Στο ύψωμα «Πηγαδάκι» παρατηρήθηκε περίβολος με διάμετρο τουλάχιστον 50 μ. Σειρά από πέτρες στο εσωτερικό του δείχνει ότι το φρούριο κατοικήθηκε. Η κεραμική που βρέθηκε είναι κοινή και δεν βοηθά στη χρονολόγηση, ενώ βρέθηκε μόνο ένα μελαμβαφές όστρακο, το οποίο ενδεχομένως – αν μπορούμε να στηριχθούμε σε αυτό – συνηγορεί υπέρ μίας χρονολόγησης στα κλασικά ή ελληνιστικά χρόνια¹⁹.

γ) Κερατσίνι, θέση 18: Στην παραλία βρέθηκαν πώρινοι τάφοι, δίπλα στον δρόμο Κερατσινίου – Περάματος (πληροφορίες από αυτοψία που διενήργησε ο Βαγγέλης Πεντάζος).

δ) Με βάση τη βιβλιογραφία²⁰, στην περιοχή του Κερατσινίου, στα πρανή του λόφου του Αγίου Γεωργίου, προς την πλευρά της θάλασσας, που καταλήγουν στην οδό Μ. Κιουρί και την κάτω από αυτή παραλιακή οδό (στα σύνορα με Πέραμα), εντοπίστηκε και έκτοτε καταχώθηκε προϊστορικός οικισμός των Πρωτοελλαδικών χρόνων²¹, του οποίου η έκταση δεν έχει διερευνηθεί. Σημειώνεται ότι ο χώρος προστατεύεται, από αρχαιολογικής πλευράς, με την υπ' αρ. 29776/307/10-03-1959 (ΦΕΚ 119/Β/02-04-1959), σύμφωνα με την οποία ο λόφος Αγίου Γεωργίου Κερατσινίου «χρήζει ειδικής προστασίας».

Τέλος, ως προς τον χερσαίο άξονα της οδικής αρτηρίας Περάματος Μεγάρων – Σαλαμίνας, σημειώνεται ότι σε αυτόν δεν εντοπίζονται μνημεία ή κηρυγμένοι χώροι αρχαιολογικοί χώροι αρμοδιότητας της Γ' Ε.Π.Κ.Α. Ωστόσο, επειδή στην ευρύτερη περιοχή της Λάκκας Καλογήρου έχουν ανασκαφεί στο παρελθόν εργαστηριακές εγκαταστάσεις ρωμαϊκών χρόνων, η Γ' Ε.Π.Κ.Α. θεωρεί απαραίτητο τα τεχνικά έργα που θα απαιτηθούν για την εκτέλεση του έργου να γίνουν υπό την επίβλεψη εντεταλμένου υπαλλήλου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

¹⁷ Για όλες τις παρακάτω θέσεις, βλ. Milchhöfer A., 1883. Heft II, στο E. Curtius and J.A. Kaupert, *karten von Attika*, Berlin, 11 κ.ε.

¹⁸ Βλ. Lolling στον Curtius (1884), σελ. 6-7, σημ. 1 και Leake II (1841), σελ. 165 και Πετροπουλάκου – Πεντάζος, Αττική.

¹⁹ Βλ. Pritchett (1965), σελ. 101, πιν.92-94 και Πετροπουλάκου – Πεντάζος, Αττική.

²⁰ Βλ. Πετροπουλάκου – Πεντάζος, Αττική.

²¹ Μπακαλάκης, Γ. ΑΕ 1933.

Ως προς τις περιοχές αρμοδιότητας της Ε.Ε.Α., που εμπίπτουν στην ευρύτερη περιοχή της ζώνης κατάληψης του έργου, σύμφωνα με την υποβληθείσα πρόταση, αναφέρονται τα ακόλουθα: Στην ευρύτερη περιοχή του Περάματος, της Σαλαμίνας και των Μεγάρων έχει διαπιστωθεί κατοίκηση ήδη από τα Πρωτοελλαδικά χρόνια²². Κατά την αρχαιότητα, όπως και σήμερα, τα δύο θαλάσσια περάσματα μεταξύ Σαλαμίνας – Περάματος (1200 μ.) και Σαλαμίνας – Μεγάρων (500 μ.) ήταν πολυσύχναστα. Η κυριαρχία της εμπορικής και ναυτικής δύναμης της Αίγινας στο νησί της Σαλαμίνας, αργότερα των Μεγάρων (7^{ος} αι. π.Χ.) και μετέπειτα της Αθήνας (από το 570 π.Χ.) υποδεικνύει τη διαμάχη ναυτικών δυνάμεων για την κυριαρχία στο νησί²³.

Ο όρμος των Αμπελακίων αποτέλεσε το ορμητήριο του ελληνικού στόλου το 480 π.Χ., ενώ η ναυμαχία της Σαλαμίνας εξελίχθηκε σε όλη τη θαλάσσια περιοχή, από το σημερινό όρμο Παλουκίων έως τον Φαληρικό όρμο. Για τον λόγο αυτό, η θαλάσσια περιοχή έχει κηρυχθεί και προστατεύεται ως ενάλιος αρχαιολογικός χώρος και ιστορικός τόπος με την υπ' αρ. Φ02/16973/665/26-03-1982 Υ.Α. (ΦΕΚ 305/Β/26-05-1982) και την υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18-09-2001 Υ.Α. (ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001), περιλαμβάνοντας όλη τη θαλάσσια περιοχή του όρμου Σεληνίων, Αμπελακίων και των νησίδων Αγίου Γεωργίου και Ψυττάλειας. Η προτεινόμενη όδευση της υποβρύχιας ζεύξης Σαλαμίνας – Περάματος τοποθετείται εξ ολοκλήρου εντός του κηρυγμένου ενάλιου αρχαιολογικού χώρου, και συνεπώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/Α/28-06-2002), όλες οι εργασίες θα πραγματοποιηθούν με την εποπτεία κλιμακίου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Το 1884 έγινε η πρώτη προσπάθεια συστηματικής έρευνας στο στενό του βυθού της Σαλαμίνας, με στόχο να εντοπιστούν ευρήματα από τη ναυμαχία του 480 π.Χ., η οποία όμως απέδωσε ελάχιστα ευρήματα²⁴. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνών του ΙΓΜΕ, που φυλάσσονται στο αρχείο της Ε.Ε.Α.²⁵, στην περιοχή της νησίδος Αγίου Γεωργίου και στο στενό του Περάματος εντοπίστηκαν στρωματογραφικά τρεις ενότητες: Η υπερκείμενη ενότητα Α αντιστοιχεί σε ολοκαινικά τεταρτογενή ιζήματα (άμμος, πηλοί, ιλύς) με μικρότερο πάχος 1 μ.

²² Βλ. Πετροπουλάκου – Πεντάζος, Αττική. Οικιστικά στοιχεία, στη σειρά 'Αρχαίοι Ελληνικοί Οικισμοί', 1973. Σύμφωνα με μία άποψη, που βασίζεται στο όνομα του νησιού, όχι όμως σε αρχαιολογικά ευρήματα, στη Σαλαμίνα πιθανώς να είχαν εγκαταστήσει οι Φοίνικες στα προϊστορικά χρόνια εμπορικό σταθμό (Παπαχατζής, *Ελλάδος Περιήγησις*, Αττικά, σελ. 455).

²³ Η σημασία της αθηναϊκής κτήσης φαίνεται και από τη φροντίδα που επέδειξαν οι Αθηναίοι για την οικοδόμηση του οχυρού Βούδωρον ή Βούδορον, το οποίο επέβλεπε το στενό Μεγαρίδος – Σαλαμίνας (Θουκ. 2,94), στα νότια της Φανερωμένης. Τα κατάλοιπα των εγκαταστάσεων του αρχαίου λιμανιού της Σαλαμίνας είναι ορατά, κατακλυσμένα σήμερα από τη θάλασσα, κοντά στο σημερινό λιμάνι των Αμπελακίων, όπου βρισκόταν και ο ακμαίος οικισμός των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων. Η Σαλαμίνα υπήρξε ναυτικό κέντρο από την αρχαιότητα έως και τον 20^ο αι.

²⁴ Η έρευνα έγινε με πρωτοβουλία της Αρχαιολογικής Εταιρείας, υπό την εποπτεία του αρχαιολόγου Χρήστου Τσουντα (βλ. Γ. Λώλος, «Ο Χρ. Τσουντας στο Στενό της Σαλαμίνας, 1884», *Ενάλια* 8, 2003, σελ. 13-22). Έκτοτε η εγκατάσταση των ναυπηγείων της Κυνόσουρας και η εκτεταμένη ρύπανση της ευρύτερης θαλάσσιας περιοχής από επικίνδυνη έως αδύνατη κάθε παρόμοια προσπάθεια, εξ ου και δεν έχουν πραγματοποιηθεί ανάλογες έρευνες από την Ε.Ε.Α. Η μόλυνση της θαλάσσιας περιοχής και η παρουσία βαρέων και αιωρούμενων μετάλλων, ακόμη και μετά την εγκατάσταση του Βιολογικού Καθαρισμού στην Ψυττάλεια, αποτυπώνεται στις περιοδικές εκθέσεις του ΕΛΚΕΘΕ στην περιοχή.

²⁵ Βλ. Κ. Περισσράτη, Στ. Μιχαηλίδη, Δ. Μητρόπουλου, *Μελέτη της υποθαλάσσιας γεωλογίας της περιοχής Περάματος – Σαλαμίνας*, Μάρτιος 1991 και Θ. Ροντογιάννη-Τσιαμπάου, Δ. Γαλανάκη, *Νεοτεκτονική μελέτη της περιοχής Περάματος – Σαλαμίνας*, Μάρτιος 1991).

και μέγιστο, σε κάποια σημεία, 15 μ., ενώ οι δύο υποκείμενες ενότητες Β και Γ αντιστοιχούν σε νεογενείς (μάργες, ψαμμίτες, κροκαλοπαγή) και προνεογενείς σχηματισμούς (ασβεστόλιθοι). Τυχόν ανθρωπογενή κατάλοιπα θα εκτείνονται στην ενότητα Α.

Με δεδομένη τη διαχρονική κατοίκηση της Σαλαμίνας και της απέναντι ακτής, αλλά και της ναυτικής ιστορίας του νησιού, είναι προφανές ότι εντός των ιζημάτων της ενότητας Α υπάρχουν κατάλοιπα ναυαγίων και άλλα κινητά ευρήματα από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Ιδιαίτερης σημασίας θα είναι η πιθανή εύρεση μεταλλικών εξαρτημάτων (π.χ. εμβόλων τριήρων) ή άλλων καταλοίπων από την εξάρτηση των πολεμικών πλοίων που έλαβαν μέρος στη ναυμαχία της Σαλαμίνας, πιθανότητα που θα απαιτήσει, σύμφωνα με την αρμόδια Ε.Ε.Α., οι ανασκαφικές έρευνες σε τέτοια στρώματα να γίνουν με ιδιαίτερη προσοχή. Παρότι θεωρείται λιγότερο πιθανή δεν μπορεί να αποκλειστεί η εύρεση και καταλοίπων ανθρωπογενών σχηματισμών, αφού η στάθμη της θάλασσας βρισκόταν χαμηλότερα στην αρχαιότητα, αν και η επιφανειακή έρευνα στη σημερινή ακτογραμμή της νησίδας του Αγίου Γεωργίου, που πραγματοποιήθηκε από την Ε.Ε.Α., δεν απέδωσε ευρήματα.

Είναι προφανές, όμως, ότι τυχόν ενάλια ευρήματα δεν μπορούν να προβλεφθούν, χωρίς ανασκαφή ή επισκόπηση του βυθού με ειδικά μηχανήματα. Αυτοψία καταδυτικού κλιμακίου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας δεν είναι δυνατόν να γίνει με τα συμβατικά μέσα που διαθέτει η Ε.Ε.Α., λόγω της εκτεταμένης ρύπανσης, ενώ το παχύ στρώμα ιλύος που καλύπτει τον βυθό καθιστά αμφίβολα τα όποια αποτελέσματα καταδυτικής αυτοψίας.

Έτσι, σε σχέση με τις αρχαιολογικές εργασίες που θα απαιτηθούν στο πλαίσιο του έργου υποθαλάσσιας ζεύξης Σαλαμίνας – Περάματος, η Ε.Ε.Α. επισημαίνει τα ακόλουθα:

Κατ' αρχήν, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί η μέθοδος, το βάθος και ο τρόπος, με τον οποίο θα γίνει η εκσκαφή του υποθαλάσσιου πυθμένα, το μέγεθος του μηχανήματος, ο ρυθμός εκσκαφής του θαλάσσιου πυθμένα (κυβικά ανά ώρα ή μέτρα ανά ώρα) και ο τρόπος που θα διανοιχθεί η σήραγγα. Εάν το έργο κατασκευαστεί εντός του μητρικού πετρώματος με σύστημα ολομέτωπης διάνοιξης, τα σημεία αρχαιολογικού ελέγχου περιορίζονται σημαντικά και το κόστος θα είναι μικρότερο. Εάν προβλέπεται εκσκαφή ανοιχτής τάφρου, που θα υποδεχθεί ακολούθως την υποθαλάσσια αρτηρία, τότε ο αρχαιολογικός έλεγχος θα εκταθεί σε όλο το μήκος και το πλάτος της τάφρου, με συνεπαγόμενο μεγαλύτερο κόστος.

Σε κάθε περίπτωση, είναι προφανές ότι όλες οι εργασίες που θα εκτείνονται στα ιζήματα της ενότητας Α θα πραγματοποιηθούν με εποπτεία κλιμακίου της Ε.Ε.Α. και θα διακόπτονται σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιολογικών στόχων, ενώ για τις εργασίες που θα πραγματοποιηθούν στις ενότητες Β και Γ δεν θα απαιτηθούν ανάλογες διευθετήσεις.

Για τον εντοπισμό των υποβρύχιων αρχαιολογικών στόχων πριν την εκτέλεση του έργου, η Ε.Ε.Α. εκτιμά ότι η διενέργεια υποβρύχιων δοκιμαστικών τομών κατά μήκος μίας τόσο μεγάλης έκτασης θα είναι ασύμφορη και ιδιαίτερα χρονοβόρα, εάν δεν υπάρχει σαφής γνώση της επιφάνειας και της υποδομής του θαλάσσιου πυθμένα. Λόγω αδυναμίας κατάδυσης στα μολυσμένα ύδατα και λόγω της ιλύος που σκεπάζει τον βυθό, καθίσταται αδύνατος ο εκ των προτέρων καθορισμός συγκεκριμένων περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Με αυτή την έννοια, όλη η περιοχή του έργου δύναται να χαρακτηριστεί εξίσου «ύποπτη» για την παρουσία θέσεων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Για τους παραπάνω λόγους, θεωρείται απολύτως απαραίτητο, σύμφωνα με την Ε.Ε.Α., ήδη από τα προκαταρκτικά στάδια και πριν την οριστικοποίηση των προτάσεων των μελετητών, να έχει προηγηθεί ηχοβολιστική διασκόπηση του βυθού με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης (side scan sonar), τομογράφο υποδομής πυθμένα (sub-bottom profiler) και πολυδευσμικό ηχοβολιστή (multi-beam echo sounder). Ο συνδυασμός των μεθόδων αυτών θα αποκαλύψει αντικείμενα που τυχόν υπάρχουν επί του υποθαλάσσιου πυθμένα ή/ και ανθρωπογενείς σχηματισμούς που βρίσκονται εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων. Μετά τη μελέτη και την αξιοποίηση των στοιχείων που θα προκύψουν από τις έρευνες αυτές, θα μπορέσουν να προσδιορίσουν περιοχές με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Την τεχνική δυνατότητα για τη διεξαγωγή τέτοιων ερευνών έχει το Πανεπιστήμιο Πατρών και το ΕΛΚΕΘΕ, ιδρύματα με τα οποία η Ε.Ε.Α. έχει συνεργαστεί πολλάκις και επιτυχώς. Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών είναι εν γένει απαραίτητα για τους μελετητές του έργου.

Εάν προκριθεί η διενέργεια δοκιμαστικών τομών στον υποθαλάσσιο πυθμένα, θα απαιτηθεί η πρόσληψη δύο τουλάχιστον καταδυόμενων αρχαιολόγων και τεσσάρων δυτών. Εφόσον δεν προκύψουν θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, δύο αρχαιολόγοι και δύο δύτες θα παραμείνουν ως επόπτες του έργου καθ' όλη τη διάρκεια των εκσκαφών, για την καθημερινή επιθεώρηση της τράπεζας εκσκαφών, τη διερεύνηση των βυθοκορημάτων πριν την αποκομιδή τους και την εν γένει εποπτεία εκ του σύνεγγυς όλων των εργασιών που θα συντελεστούν επί του πυθμένα, τη σύνταξη ημερολογίου εργασιών και την εβδομαδιαία συγκεντρωτική αναφορά προς την αρμόδια Ε.Ε.Α.

Εάν κατά τη διάρκεια των εργασιών εντοπιστούν αρχαιότητες, η διερεύνησή τους θα απαιτήσει την πρόσληψη πρόσθετου προσωπικού εξειδικευμένου σε καταδύσεις με στεγανές στολές (καταδυόμενοι αρχαιολόγοι, καταδυόμενοι τοπογράφοι/ αρχιτέκτονες-μηχανικοί, καταδυόμενοι φωτογράφοι, δύτες, συντηρητές), ο αριθμός και οι ειδικότητες των οποίων θα καθοριστούν μετά την εκτίμηση των νέων δεδομένων (είδος ευρήματος, βάθος κλπ). Επίσης, στην περίπτωση αυτή, πιθανώς να προκύψουν δαπάνες ανέλκυσης αρχαιοτήτων μεγάλου βάρους ή όγκου (σκαριών πλοίων ή τυχόν ογκωδών φορτίων) και συνακόλουθα δαπάνες αφαλάτωσης, συντήρησης, φύλαξης και αποθήκευσής τους.

Τόσο για τη διενέργεια των δοκιμαστικών τομών όσο και για τη σωστική έρευνα, που ενδεχομένως θα προκύψει, απαιτείται η προμήθεια ειδικού καταδυτικού εξοπλισμού (στολές στεγανού τύπου, μάσκες τύπου full-face με σύστημα ενδοεπικοινωνίας με την επιφάνεια), μηχανολογικού (αεροσυμπιεστές χαμηλής πίεσης, σωλήνες αναρρόφησης, αντλίες) και φωτογραφικού εξοπλισμού, καθώς και η προμήθεια πλωτών μέσων (πλωτή εξέδρα, σκάφος υποστήριξης). Για τη φύλαξη του εξοπλισμού και την προετοιμασία των καταδύσεων, πρέπει να ληφθεί πρόνοια για την τοποθέτηση ενός οικίσκου τύπου Isobox, με παροχή γλυκού νερού και ρεύμα στην ακτή.

Όσον αφορά στα νεώτερα μνημεία, αρμοδιότητας της Ε.Ν.Μ.Α.²⁶, αναφέρονται τα ακόλουθα:

²⁶ Η Ε.Ν.Μ.Α. αναφέρει ότι η ΕΑΑΤ που συνέταξε αφορά στα τμήματα του έργου, για τα οποία παρασχέθηκαν από το ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. στοιχεία και δυνατότητα για την πραγματοποίηση αυτοψίας από

A. Για τη Ζεύξη Περάματος (Ν. Πειραιώς) – Σαλαμίνας:

α) Τμήμα από χ.θ. 5+500 έως χ.θ. 4+000 (ανάπτυγμα αεροφωτογραφιών και συν. 5: χάρτης 3 – νησίδα Αγ. Γεωργίου):

Το Λοιμοκαθακτήριο, επί της νησίδας του Αγίου Γεωργίου συστάθηκε με το Β.Δ. της 15^{ης} Ιουλίου του 1858, οπότε χτίστηκαν τα πρώτα κτήρια, ανακαινίστηκε η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και κατασκευάστηκαν η αποβάθρα και οι οδοί. Το σύστημα που υιοθετήθηκε ήταν εκείνο των περιπτέρων: δύο σπιτάκια, το κάθε ένα δύο ισογείων δωματίων, με χωριστή είσοδο, αποτελούσαν ένα συγκρότημα, στο οποίο, αναλόγως των αναγκών, μπορούσαν να περιληφθούν και περισσότερα. Σε κάποια απόσταση υπήρχε ένα κτήριο δύο θαλάμων, που προοριζόταν για νοσοκομείο λοιμωδών. Με την αλλαγή του αιώνα, ο Άγιος Γεώργιος άρχισε να χρησιμοποιείται συστηματικά ως χώρος πραγματικής κάθαρσης. Επιδημίες αντιμετωπίστηκαν το 1900, το 1911 και το 1913.

Το 1914 η νησίδα του Αγίου Γεωργίου απαλλοτριώθηκε αναγκαστικά υπέρ του Δημοσίου με τον Ν. 252/1914 (ΦΕΚ 113/Α'/28-04-1914) «*όπως χρησιμεύσει ως Λοιμοκαθακτήριον, εφ' ης και νυν λειτουργεί το ομώνυμον Λοιμοκαθακτήριον*».

Το 1917, μετά τη Ρώσικη επανάσταση, δέχθηκε για επιτήρηση τους προσφυγικούς ελληνικούς πληθυσμούς. Μετά τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, από τον Νοέμβριο του 1918 έως τον Απρίλιο του 1919, παρέμειναν τμηματικά για επιτήρηση στις εγκαταστάσεις του 6.500 στρατιώτες του Δ' Σώματος Στρατού, προερχόμενοι από το Gorllitz, όπου είχαν μεταφερθεί μετά την παράδοσή τους στους Γερμανούς το 1916. Το 1924, οι εγκαταστάσεις ανακαινίστηκαν και δέχθηκαν πάνω από 100.000 άτομα, τόσο κατά την ανταλλαγή πληθυσμών με την Τουρκία, με τη συνθήκη της Λωζάννης, όσο και κατά την υποδοχή των απελευθερωθέντων αιχμαλώτων.

Το διάστημα 1940-1944, κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής, οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιήθηκαν από τους Γερμανούς ως ναυτική βάση και κατάλυμα του ανώτατου στρατιωτικού προσωπικού. Οι εγκαταστάσεις, μετά την αποχώρηση των Γερμανών, λεηλατήθηκαν. Μετά την απελευθέρωση, άρχισε αμέσως η ανακαίνιση και ο εφοδιασμός του Λοιμοκαθακτηρίου με τα αναγκαία. Για τελευταία φορά, όπως αναφέρεται, χρησιμοποιήθηκαν για κάθαρση κατά την επιδημία χολέρας στην Αίγυπτο το 1947. Στη συνέχεια, το συγκρότημα λειτούργησε ως παράρτημα του Δημόσιου Ψυχιατρείου, μέχρι το 1967, οπότε παραχωρήθηκε στον Ναύσταθμο της Σαλαμίνας. Το 1982, η νησίδα συνδέθηκε με τον χώρο του Ναυστάθμου, με επιχωμάτωση, πάνω στην οποία κατασκευάστηκε δρόμος. Τα κτήρια χρησιμοποιήθηκαν ως αποθηκευτικοί χώροι του Ναυστάθμου, εγκαταλείφθηκαν χωρίς συντήρηση και έχουν υποστεί φθορές.

Συνοψίζοντας, το Λοιμοκαθακτήριο του Αγίου Γεωργίου είναι συνδεδεμένο με την ιστορία του νεώτερου ελληνικού κράτους, με την ιστορία της εμπορικής ναυτιλίας και του λιμένα Πειραιά, καθώς και με την ιστορία των Ελληνικών Ταχυδρομείων, εφόσον, εκτός των άλλων, στις εγκαταστάσεις των Λοιμοκαθακτηρίων γινόταν και η κάθαρση των επιστολών.

υπάλληλο της Υπηρεσίας , δηλαδή στην περιοχή της νησίδας του Αγίου Γεωργίου και στην περιοχή της Μονής Φανερωμένης.

Η ΕΝΜΑ σημειώνει ότι με την προτεινόμενη όδευση διασπάται στα δύο το συγκρότημα του Λοιμοκαθαρτηρίου, τα κτήρια του οποίου αναπτύσσονται αμφιθεατρικά προς τον αρχαιολογικό θαλάσσιο χώρο της Σαλαμίνας, ακολουθώντας τη μικρή φυσική κλίση του εδάφους.

β) Τμήμα από χ.θ. 4+000 έως χ.θ. 2+500 (ανάπτυγμα αεροφωτογραφιών και συν. 5: χάρτης 3 – περιοχή 2):

Ο αυτοκινητόδρομος περνά μπροστά από την Πύλη του Ναυστάθμου Σαλαμίνας και στα όρια του περιβάλλοντος χώρου του, μέσα στον οποίο διασώζονται οι πρώτες εγκαταστάσεις, τα παλαιά κτήρια, η εκκλησία του Αγίου Νικολάου και ο πέτρινος περίβολος του Ναυστάθμου, που χρονολογούνται στα τέλη του 19^{ου} αι. και παρουσιάζουν μεγάλο ιστορικό, αρχιτεκτονικό και τεχνικό ενδιαφέρον. Πιο συγκεκριμένα, η ίδρυση του Ναυστάθμου αποφασίστηκε το 1881 σε έκταση που παραχωρήθηκε από τον Δήμο Σαλαμίνας και από ιδιώτες. Από τα πρώτα κτήρια που κατασκευάστηκαν ήταν η εκκλησία του Αγίου Νικολάου (1882). Ο Ναύσταθμος προσέφερε σημαντικές υπηρεσίες στους Βαλκανικούς πολέμους, κατά τη Μικρασιατική εκστρατεία και στους Παγκοσμίους Πολέμους. Επί κατοχής περιήλθε στους Γερμανούς, με την αποχώρηση των οποίων οι εγκαταστάσεις βομβαρδίστηκαν και υπέστησαν σοβαρές ζημιές. Οι εργασίες ανασυγκρότησης άρχισαν τον Νοέμβριο του 1944 και σταδιακά αποκαταστάθηκε η λειτουργία του. Έκτοτε ο Ναύσταθμος Σαλαμίνας αποτελεί τον κεντρικό Ναύσταθμο του Πολεμικού Ναυτικού.

Σημειώνεται ότι τα κτήρια του παλιού Λοιμοκαθαρτηρίου και του Ναυστάθμου Σαλαμίνας δεν έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία, αλλά ως παλαιότερα των τελευταίων 100 ετών προστατεύονται από τις διατάξεις του αρ. 6, παρ. 10 του Ν. 3028/2002. Σημειώνεται ότι για την πρόσβαση στους ανωτέρω χώρους απαιτείται ειδική άδεια του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού και απαγορεύεται η λήψη φωτογραφιών. Ειδικότερα, ο χώρος του Ναυστάθμου προστατεύεται από τους Κανονισμούς Ασφαλείας, στο πλαίσιο των οποίων επιβάλλεται να επιτευχθεί η προστασία των παλαιών κτηρίων και εγκαταστάσεων ως μνημείων.

Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι, με την προτεινόμενη όδευση, διασπάται στα δύο το συγκρότημα του Λοιμοκαθαρτηρίου, τα κτήρια του οποίου – κατασκευασμένα το 1865 και συνεπώς παλαιότερα των 100 τελευταίων ετών – διατάσσονται αμφιθεατρικά προς τον αρχαιολογικό θαλάσσιο χώρο της Σαλαμίνας, ακολουθώντας τη μικρή φυσική κλίση του εδάφους. Πέντε (5) κτήρια, σύμφωνα με την πρόταση, κατεδαφίζονται ολοσχερώς. Ο δρόμος περνά στο άμεσο περιβάλλον (σε απόσταση μέτρου) άλλων τεσσάρων (4) κτηρίων. Επίσης, καταστρέφονται το παραδοσιακό οδικό δίκτυο οδών της νησίδας, που κατασκευάστηκε το 1865, δηλαδή το ήμισυ της διαδρομής του κεντρικού δρόμου, που συνδέει τα κτήρια του συγκροτήματος με τη ΝΑ αποβάθρα και την εκκλησία, το ήμισυ της διαδρομής του ΝΔ παραλιακού δρόμου και της παρακείμενης ακτογραμμής, καθώς και οι αναλημματικές βαθμίδες και η βεράντα πρόσβασης από τη θάλασσα του κτηρίου που στέγαζε το Γερμανικό Διοικητήριο, και τμήμα της έμπροσθεν αυτού ΝΔ αποβάθρας, η οποία αποκόπτεται από τα παραλιακά κτήρια. Το προτεινόμενο με την «υπηρεσιακή λύση» επίγειο τμήμα του έργου είναι εκτός του μικροκλίματος του φυσικού περιβάλλοντος της νησίδας, προκαλεί μη αναστρέψιμη βλάβη στα κτήρια και στο άμεσο φυσικό περιβάλλον τους, διασπά την ενότητα του

συγκροτήματος, τη σχέση του με το φυσικό περιβάλλον και την οπτική σχέση του με τον θαλάσσιο αρχαιολογικό χώρο.

Κατά την άποψη της Ε.Ν.Μ.Α., η βέλτιστη λύση είναι η επέκταση της υποθαλάσσιας ζεύξης με σήραγγα, από το Πέραμα μέχρι τη Σαλαμίνα. Στην περίπτωση της επίγειας λύσης, για την αντιμετώπιση των ανωτέρω αρνητικών επιπτώσεων, προτείνεται να διερευνηθεί η λύση μεταφοράς της εξόδου cut and cover της υποθαλάσσιας σήραγγας βόρεια και σε απόσταση από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου, καθώς και η μεταφορά της επίγειας χάραξης βόρεια του συγκροτήματος του Λοιμοκαθαρητήριου, πίσω από την κορυφογραμμή, με υποβίβαση της στάθμης του αυτοκινητόδρομου και επιστέγάσή του με κάλυψη χαμηλής φύτευσης, ώστε να διασφαλίζεται η ένταξή του στο φυσικό περιβάλλον και η απομόνωσή του από τον χώρο του Ναυστάθμου, μέχρι τη συνδετήρια με τη Σαλαμίνα επιχωμάτωση. Κατά το μήκος της επιχωμάτωσης προτείνεται να κατασκευαστεί ο αυτοκινητόδρομος υπό την επιφάνεια της θάλασσας κλειστού τύπου, με επιστέγαση και διατήρησης της υπερκείμενης ήπιας κυκλοφορίας επίγειας σύνδεσης της νησίδας με τη Σαλαμίνα, ως έχει σήμερα, για τις ανάγκες του Ναυστάθμου.

Β. Για τη Ζεύξη Περάματος (Μεγάρων) – Σαλαμίνας: Τμήμα από χ.θ. 5+290 έως χ.θ. 8+390

Διέλευση από τη χερσόνησο της Φανερωμένης (συν. 5: χάρτης 3):

Κατά την αυτοψία, που διενήργησε η Ε.Ν.Μ.Α., οι υπεύθυνοι του έργου μηχανικοί, διαβεβαίωσαν ότι ο αυτοκινητόδρομος διασχίζει τη χερσόνησο της Φανερωμένης, με διαπλάτυνση της υφιστάμενης παραλιακής οδού Φανερωμένης – Σαλαμίνας, μέχρι τα όρια της πόλης. Αυτό σημαίνει ότι διέρχεται μεταξύ της Ι.Μ. Φανερωμένης (κηρυγμένο μνημείο αρμοδιότητας της 1^{ης} ΕΒΑ, σύμφωνα με το Β.Δ. 24-07-1936 (ΦΕΚ 332/06-08-1936), βλ. παραπάνω) και της οικίας στην οποία έζησε ο Άγγελος Σικελιανός και έχει χαρακτηριστεί ως νεώτερο ιστορικό μνημείο, μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο της, σύμφωνα με την υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/244/7068/24-01-1996 Υ.Α. (ΦΕΚ 105/Β/22-02-1996). Ωστόσο, η σημειωμένη στον χάρτη (συν. 5: χάρτης 3) χάραξη αξόνων της «υπηρεσιακής λύσης» δεν ακολουθεί την παραλιακή οδό, όπως υποστηρίχθηκε από τους υπευθύνους του έργου, αλλά είναι μετατοπισμένη πίσω από τη Μονή Φανερωμένης, σε απόσταση 250 μ. από την παραλιακή, όπως αναφέρεται και στην Προκήρυξη Ανταγωνιστικού Διαλόγου.

Ως προς την οικία στην οποία έζησε κατά διαστήματα ο ποιητής Άγγελος Σικελιανός, μετά το 1933 και μέχρι τον θάνατό του το 1951, σημειώνεται ότι αυτή είναι χτισμένη στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο της Μονής Φανερωμένης, επί της παραλίας. Το 2003 άρχισαν εργασίες αποκατάστασης του κτηρίου που ολοκληρώθηκαν το 2006, με τη συνεργασία του Δήμου Σαλαμίνας και της Ε.Ν.Μ.Α. Το κτήριο έχει μετατραπεί σε Μουσείο Άγγελου Σικελιανού, με έπιπλα, προσωπικά αντικείμενα, επιστολές κ.λπ. του ποιητή, που δωρίθηκαν από τη σύζυγό του Άννα. Δίπλα στο σπίτι, επί της παραλίας, έχει τοποθετηθεί η προτομή του ποιητή.

Σύμφωνα με την Ε.Ν.Μ.Α., η κατασκευή αυτοκινητόδρομου ταχείας κυκλοφορίας, με διαπλάτυνση του υπάρχοντος παραλιακού δρόμου, απομονώνει τη Μονή Φανερωμένης από τον θαλάσσιο χώρο της, στον οποίο βρίσκεται η οικία Σικελιανού. Από την άλλη, η μεταφορά της όδευσης πίσω και σε απόσταση από τη Μονή Φανερωμένης, όπως σημειώνεται στον χάρτη (συν. 5: χάρτης 3), αλλά και η διατήρηση της παραλιακής οδού για ήπια κυκλοφορία και

αναψυχή, είναι η πλέον ενδεδειγμένη περιβαλλοντικά λύση, που διασφαλίζει την ενότητα Μονής Φανερωμένης – οικίας Σικελιανού και τη σχέση τους με το περιβάλλον.

Η Ε.Ν.Μ.Ν καταλήγει στο ότι, σε κάθε περίπτωση, η μελέτη και οι προδιαγραφές του έργου, στα ως άνω τμήματα, πρέπει να συνταχθούν με γνώμονα να μη θιγούν τα ως άνω μνημεία και το περιβάλλον τους. Οι μελέτες του έργου σε όλα τα στάδια, σύμφωνα πάντα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, πρέπει να υποβληθούν στις συναρμόδιες Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Τ. προς έγκριση από την Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Συν.: 1. Ένας (1) χάρτης από την ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.

2. Φωτογραφίες της ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.

3. Ένας (1) χάρτης από την 1^η Ε.Β.Α.

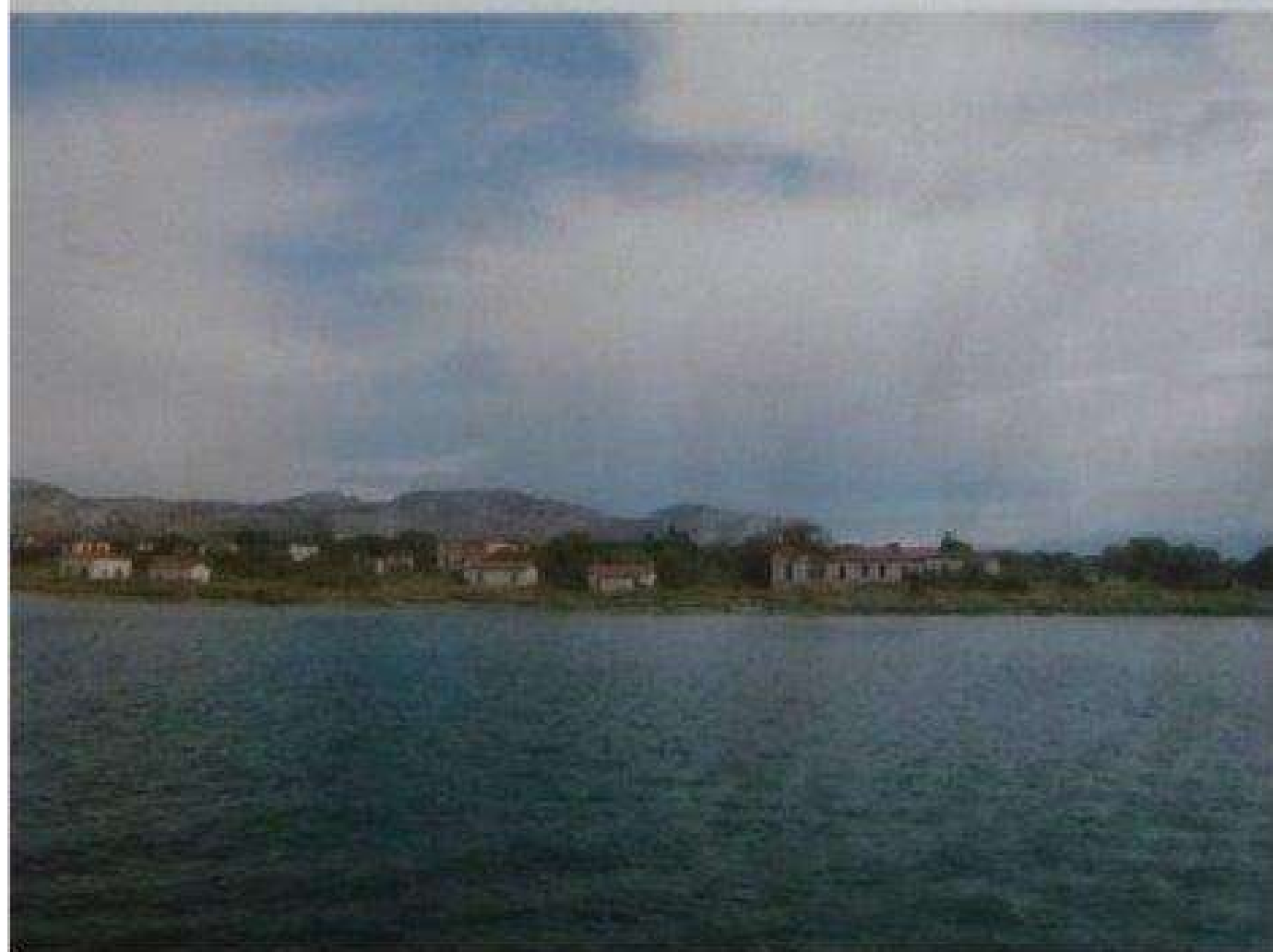
4. Φωτογραφίες της 1^η Ε.Β.Α.

5. Ένας (1) χάρτης από την Ε.Ν.Μ.Α.

6. Ένα (1) CD.

Νησίδα Αγ. Γεωργίου. Γενική άποψη από νότο.

Φωτ. Ξ Νησίδα Αγ. Γεωργίου υ. Θεμελιώσεις παλαιοχριστιανικής Βασιλικής ανατολικά του Αγ. Γεωργίου, έχοντας υποστεί νεώτερες επεμβάσεις.

Φωτ. 4 Τμήμα αρράβδωτου κίονα στα ανατολικά της αφίδας του ιερού του ναού του Αγ. Γεωργίου.

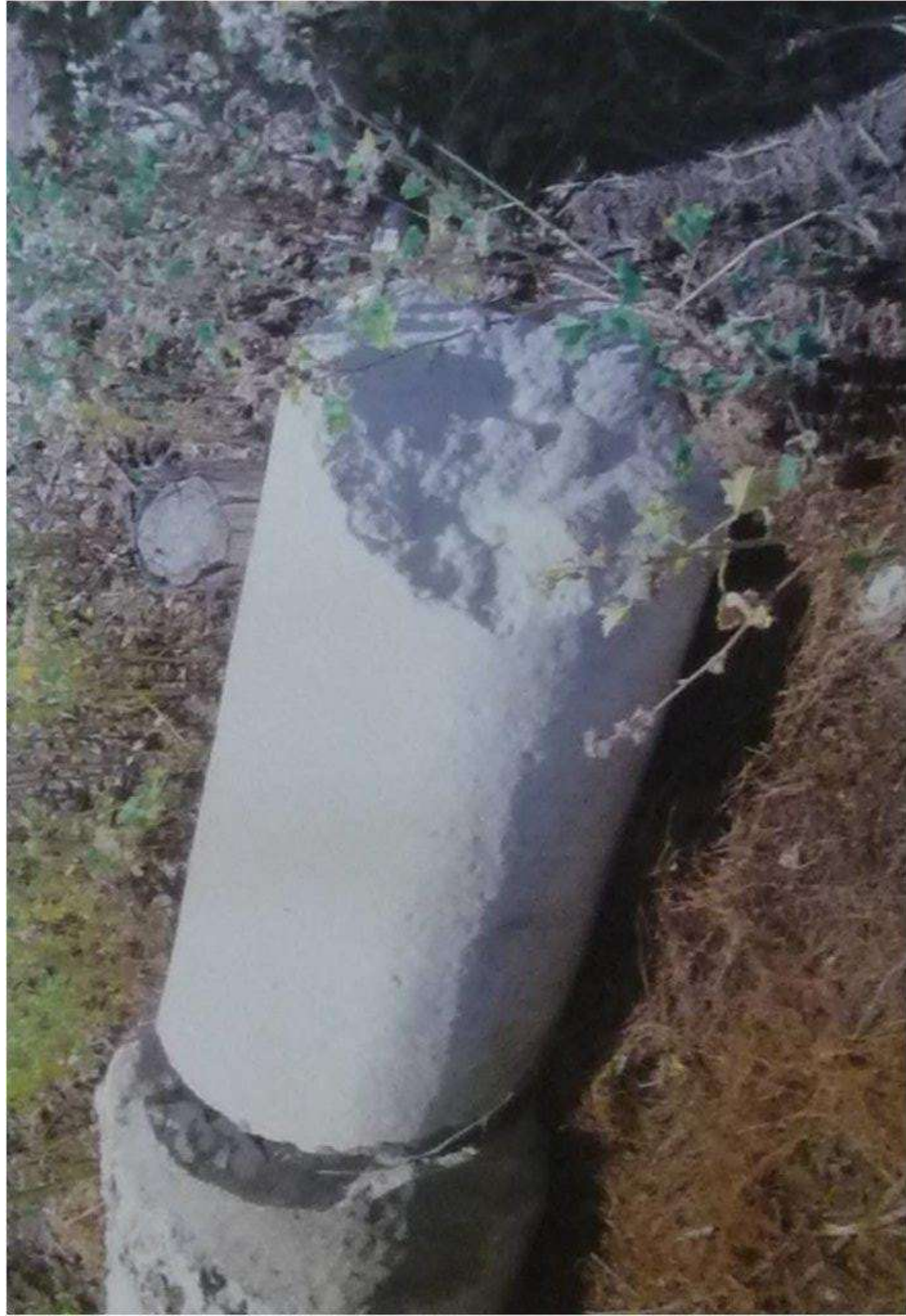

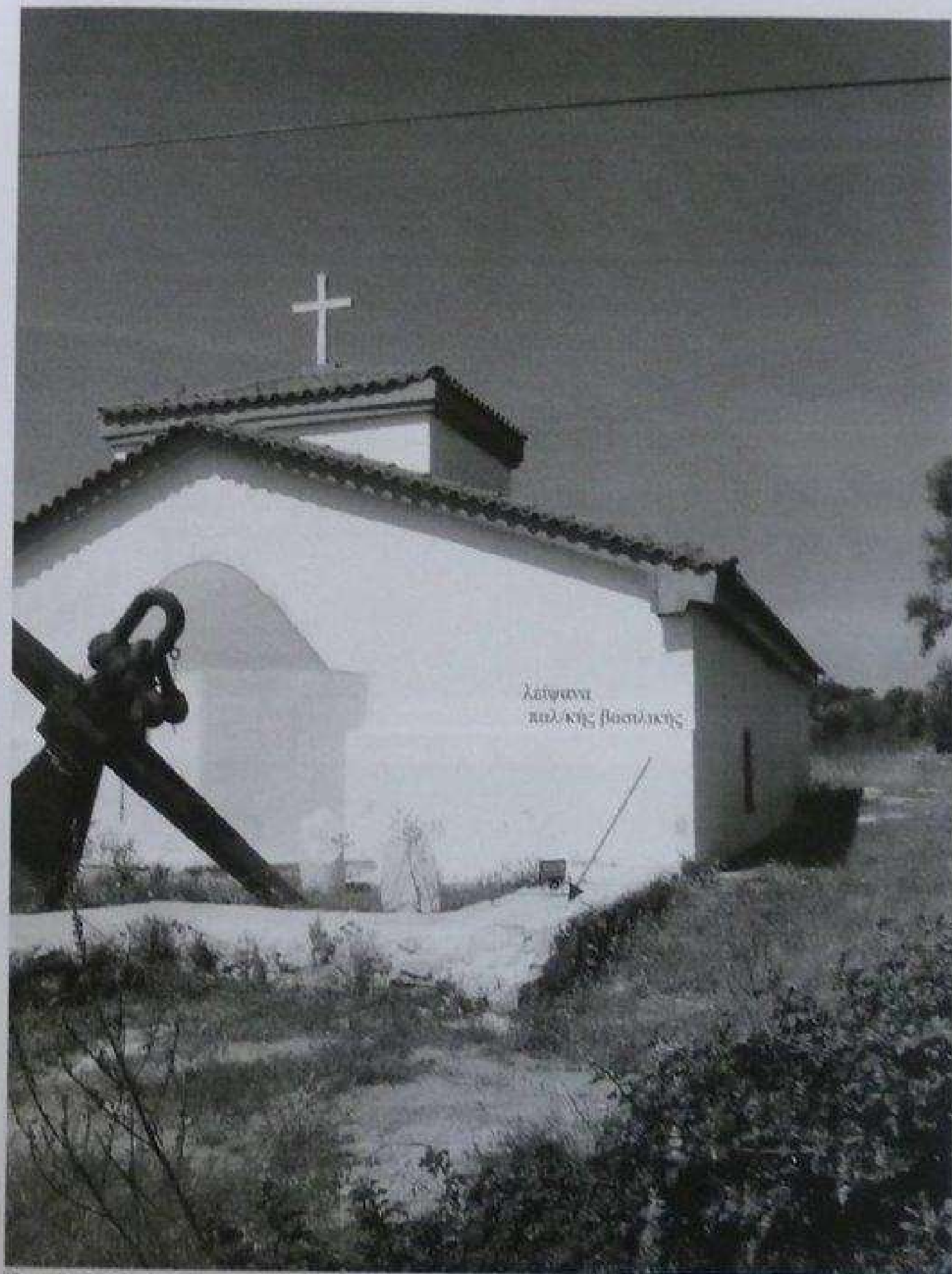

Εικ. 1: Ν. Ζωοδόχου Πηγής, Σαλαμίνα

Εικ. 2: Περύχνη ΝΑ Ι. Ν. Ζωοδόχου Πηγής

Λατρεύεται
παιδικής βλασφημίας

Εικ. 3: Ι. Ν. Αγ. Γεωργίου στην ομώνυμη βραχονησίδα.

Εικ. 4: νησίδα Αγ. Γεωργίου, ίχνη καταλοίπων

Εικ. 5: νησίδα Αγ. Γεωργίου, λαμπάνα κτισμένη

Εικ. 6: νησίδα Αγ. Γεωργίου, ενδείξεις καταλοίπων

Εικ. 7: νησίδα Αγ. Γεωργίου, ενδείξεις καταλοίπων

Εικ. 8: νησίδα Αγ. Γεωργίου, ενδείξεις καταλοίπων

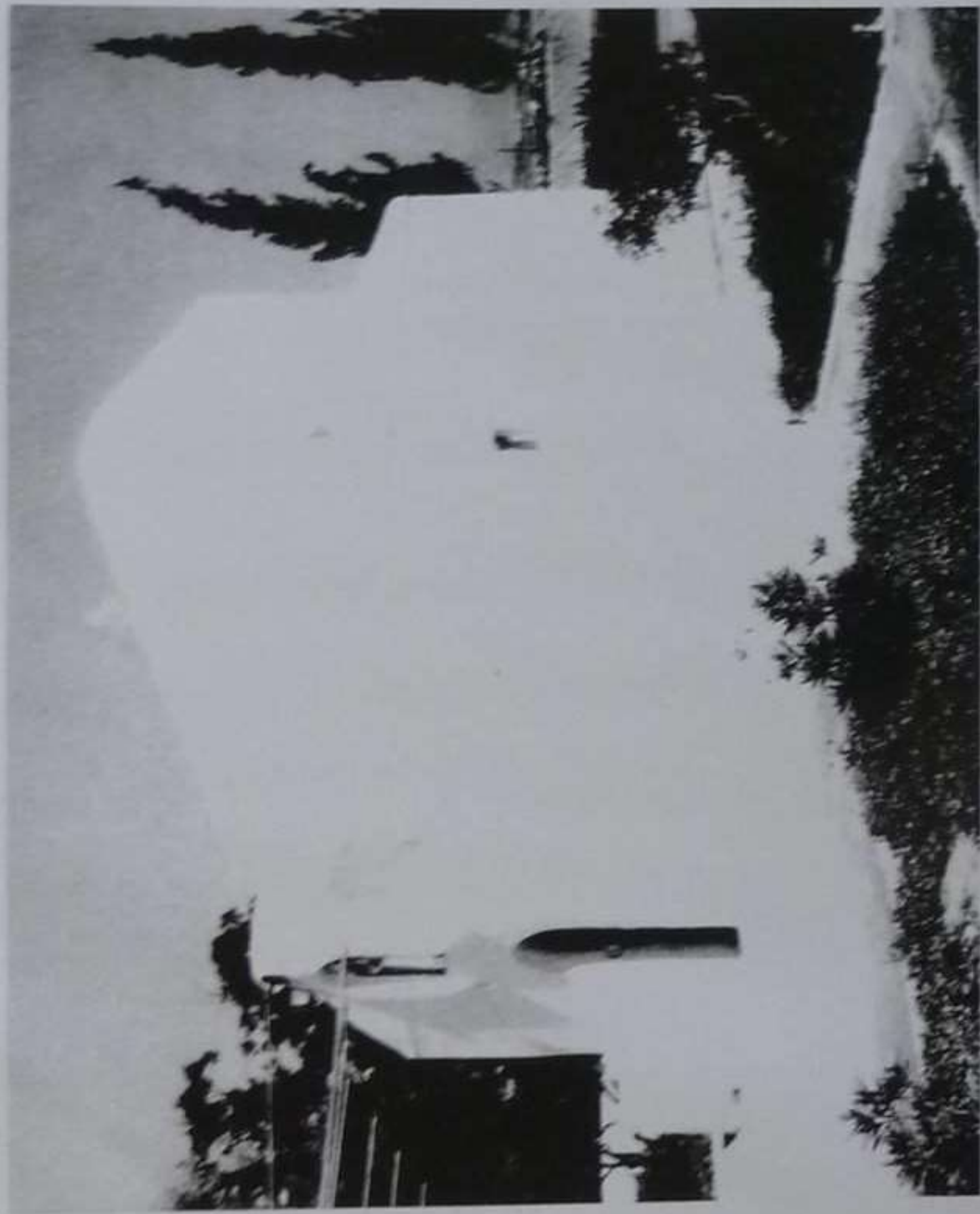
Εικ. 9: κτιστό τείχος, ίσως περιβάλλας, όπου έχει χρησιμοποιηθεί ως υλικό δομής αστόχημα μαρμάρινου κίονα

Εικ. 10: νησίδα Αγ. Γεωργίου, απότμημα κορμού μαρμάρινου κίονα

Εικ. 11 νησίδα Αγ. Γεωργίου, ενδείξει κατάλοιπον

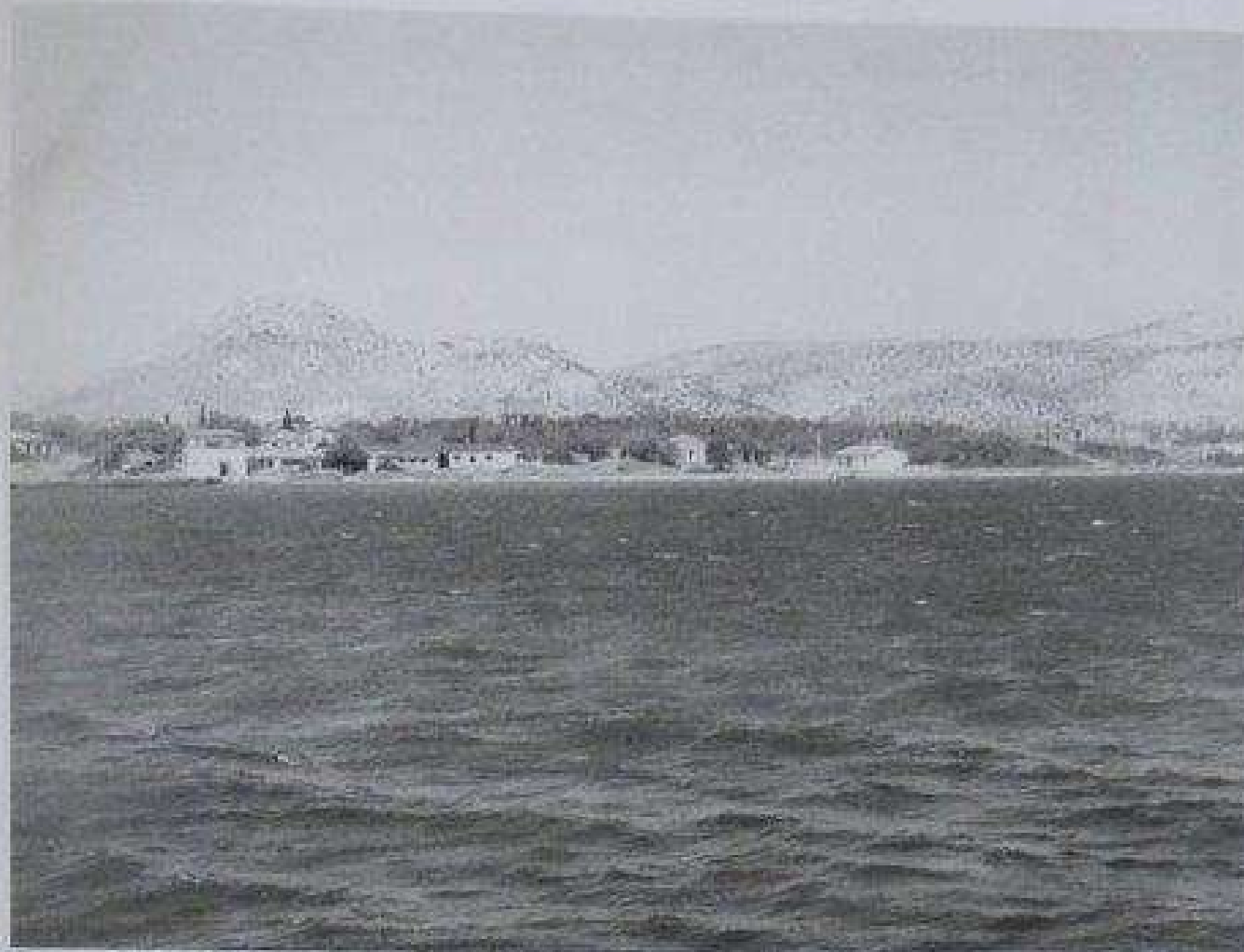
Εκ. 18: Αγ. Γεώργιος Τροπαιοφόρος ή Βασιλικόν, περιοχή «Καρδατάς» Μεγάρων

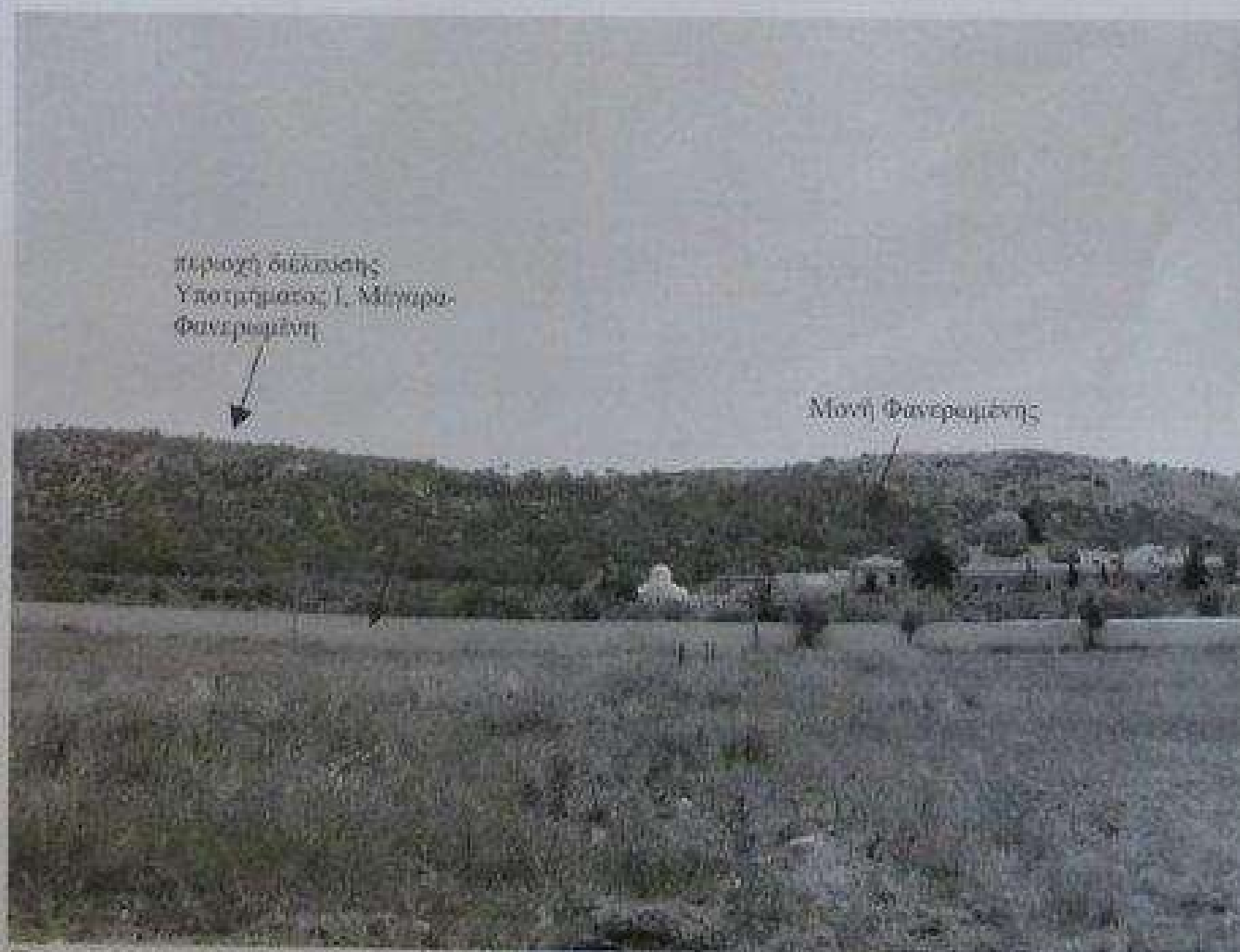
Εικ. 12: νησίδα Αγ. Γεωργίου, πηγάδι

Εικ. 13: νησίδα Αγ. Γεωργίου, κτίρια β' μισού 19ου αιώνα

Εκ. 14: Νησίδα Αγ. Γεωργίου (γενική λήψη από ΝΑ)

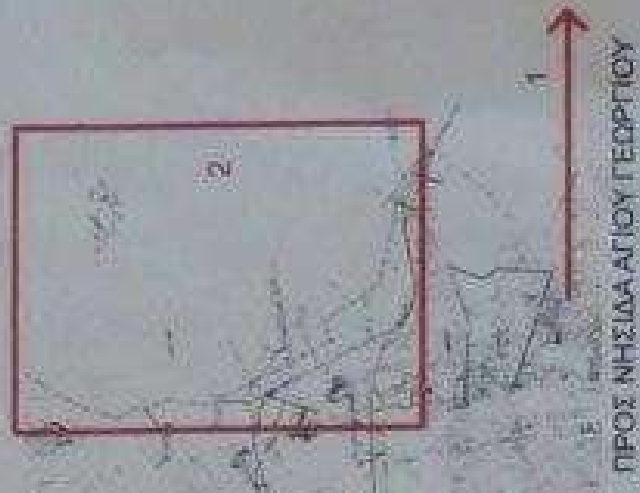
Εκ. 15: Περιοχή Φανερωμένης (λήψη από οικία Αγγ. Σικελιανού)

Εικ. 16: περιοχή βόρεια υφιστάμενης οδού Φανερωμένης

Εικ. 17: Μονή Φανερωμένης, οπτικός τοίχος καθολικού.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΕΡΓΟ ΖΕΥΞΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ
ΝΕΩΤΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΕΝΜΑ
ΥΠΟΒΑΘΡΟ: ΧΑΡΤΗΣ ΕΥΔΕ ΣΥΓΚ. ΕΡΓΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΧΑΡΤΗΣ 1
1. ΠΡΟΣ ΝΗΣΙΔΑ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
2. ΧΩΡΟΣ ΝΑΥΣΤΑΘΜΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ
3. ΜΟΝΗ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ & ΟΙΚΙΑ ΑΓ. ΣΚΕΛΙΑΝΟΥ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΧΑΡΤΗΣ 2: ΝΗΣΙΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΤΗΡΙΩΝ ΠΑΛΙΟΥ ΛΟΙΜΟΚΑΘΑΡΤΗΡΙΟΥ

ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ: ΜΑΡΙΑ ΜΑΝΟΥΔΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ ΜΕ Α.Β. ΕΝΜΑ

ΥΠΟΒΑΘΡΟ: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΓΕΝ/Γ2

1. Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

3. Κεντρικές εγκαταστάσεις Λοιμοκαθαρηρίου

30. Παλιό Νοσοκομείο

20. Κτήριο Γερμανικής Διοίκησης επί κατοχής

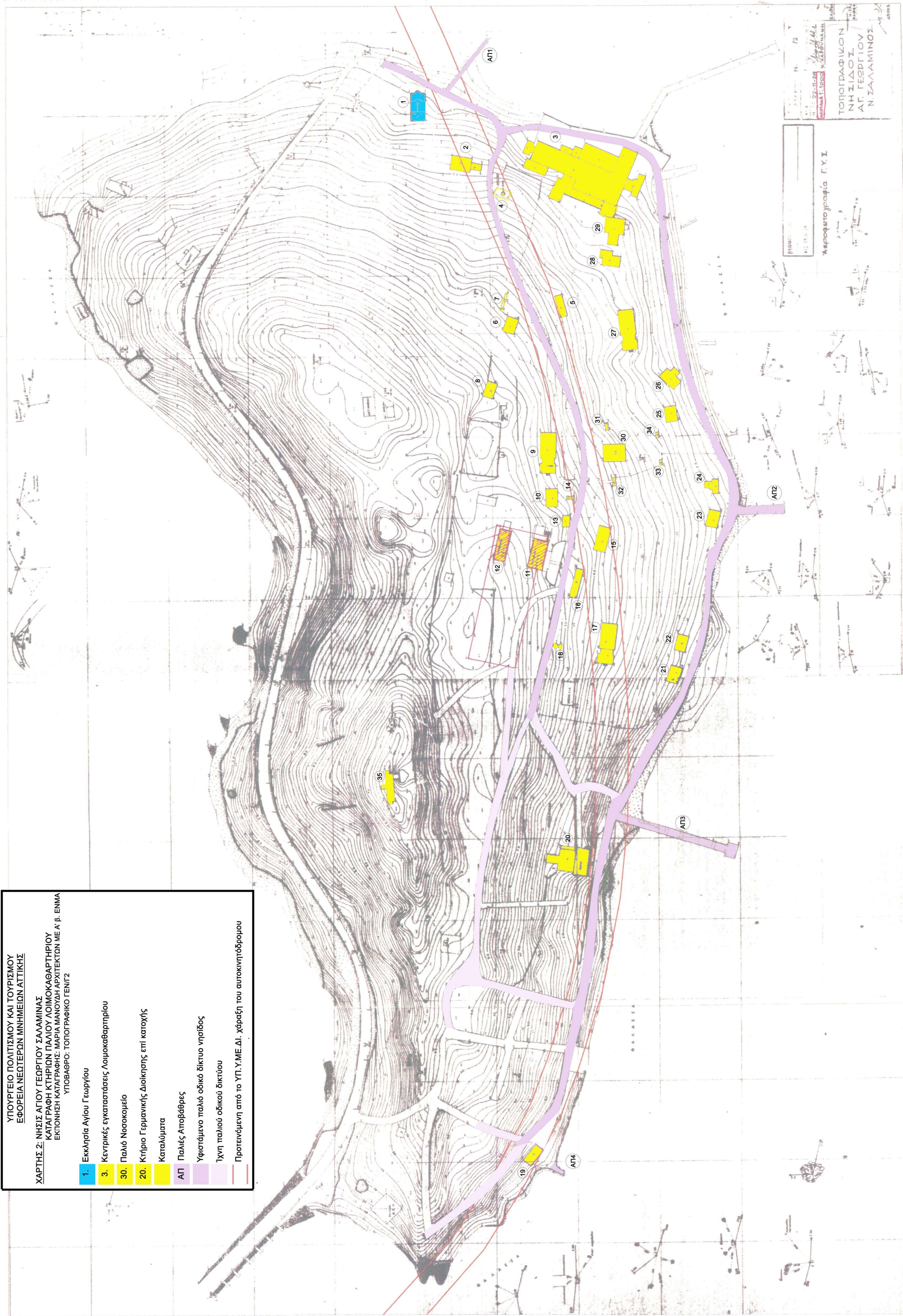
Καταλύματα

ΑΠ Παλιές Αποβάθρες

Υφιστάμενο παλιό οδικό δίκτυο νησιδός

Ίχνη παλιού οδικού δικτύου

Προτεινόμενη από το ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. χάραξη του αυτοκινητόδρομου

Project: 22-11-28

Scale: 1:1000

Author: Ν. ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

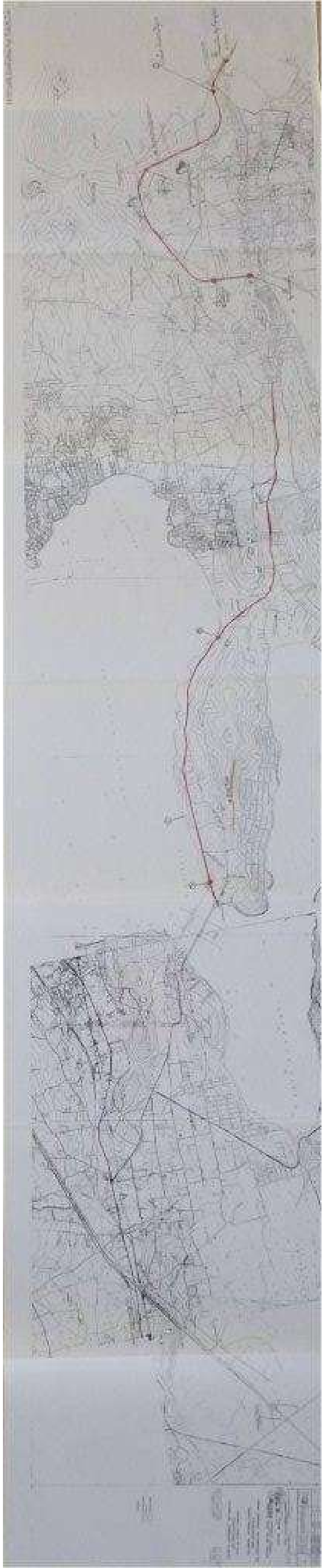
ΝΗΣΙΔΙΟΝ

ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ν. ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

ΜΑΡΙΑ ΜΑΝΟΥΔΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΣΥΓΧΡ. ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΕΥΔΕ / ΜΚ / ΕΠΠ

Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων
Μελετών-Κατασκευών
Έργων Παραχώρησης Πελοποννήσου

Αθήνα,
Αριθ. Πρωτ:

17-10-2011
ΕΠΠ/Ζ/Φ1/26

ΑΡΧ2

Πληροφορίες : Παντελής
Τηλέφωνο: Δημητράκοπουλος
Φαξ 210 6992223
210 6996668

ΠΡΟΣ: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΠΚΑ
Γραφείο Μεγάλων Έργων
Μπουμπουλίνας 20
ΤΚ 106 82
ΚΟΙΝ: FAX 2108201260

ΘΕΜΑ: Σύνταξη Έκθεσης Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.) για το έργο της Μόνιμης Οδικής Ζεύξης Σαλαμίνας που θα υλοποιηθεί με Σύμβαση Παραχώρησης

Σχετικά: Το με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19.092011 έγγραφό σας.

Σε συνέχεια του ανωτέρου σχετικού εγγράφου σας με το οποίο μας διαβιβάσατε την Ε.Α.Α.Τ του έργου του θέματος ,σας αποστέλλουμε σε έξι (6) αντίγραφα σχέδιο με εναλλακτική χάραξη της οδού επί της Νήσου Αγ. Γεωργίου , προκειμένου να συνταχθεί για το συγκεκριμένο τμήμα της οδού συμπληρωματική Ε.Α.Α.Τ από τις συναρμόδιες Εφορείες και σας γνωρίζουμε τα εξής:

1) Στο τμήμα της οδού επί της Νήσου Αγ. Γεωργίου η χάραξη μετατοπίζεται στρεφόμενη προς Βορρά διατηρώντας το ίδιο σημείο εξόδου επί της νήσου προς Σαλαμίνα ,απομακρυνόμενη έτσι από τα κτίσματα του Λοιμοκαθαρκτήριου και από τον ναό του Αγ. Γεωργίου στο σημείο εισόδου της επί της νήσου.

Η εν λόγω εναλλακτική λύση ικανοποιεί και την πρόταση της ΕΝΜΑ περί μετακίνησης του τμήματος της οδού επί της νήσου προς Βορρά.

2) Αναφορικά με τις προτάσεις για διάφορες εναλλακτικές λύσεις του έργου της Ζεύξης της 1^{ης} ΕΒΑ και της ΕΝΜΑ που αναφέρονται στην Ε.Α.Α.Τ, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Η προτεινόμενη ζεύξη με γέφυρα Περάματος – Ν. Αγ. Γεωργίου, έχει αποκλεισθεί κατά την σύνταξη της μελέτης του έργου σε κοινή σύσκεψη με το Γεν. Επιτελείο Ναυτικού, διότι σε περίπτωση κατάρρευσης της γέφυρας από δολιοφθορά, σε συνάρτηση με το μικρό βάθος της θάλασσας στην περιοχή αυτή, αποκλείεται ο Ναύσταθμος και δεν μπορούν να εξέλθουν τα πολεμικά πλοία.

Οι προτεινόμενες λύσεις περί παράκαμψης της νήσου Αγ. Γεωργίου με σήραγγα μέχρι τη Σαλαμίνα, υπεργειοποίηση του τμήματος της οδού επί της νήσου Αγ. Γεωργίου με κατασκευή γέφυρας επί πασσάλων ή πλήρους υπογειοποίησης αυτού, ανεβάζουν σημαντικά το κόστος του έργου, κάνοντας έτσι αδύνατη την υλοποίηση αυτού στην δύσκολη σημερινή οικονομική συγκυρία που επικρατεί στην Πατρίδα μας.

3) Τέλος όπως ήδη σας έχουμε κάνει προφορικά γνωστό κατά τις συναντήσεις μας, ο οριστικός σχεδιασμός του έργου θα προκύψει από την Δημοπράτηση αυτού με το σύστημα του Ανταγωνιστικού Διαλόγου και η υπόψη εναλλακτική λύση, αποτελεί μία συμπληρωματική πρόταση της Υπηρεσίας μας προς διερεύνηση και δεν ακυρώνει την υπάρχουσα εγκεκριμένη μελέτη του έργου.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ

Εξι (6) σχέδια.

Ο Προϊστάμενος ΕΥΔΕ / ΜΚ / ΕΠΠ

Ε. Α

Ι. Καρνέσης
Πολ. Μηχ. Με Α' β.

1. ΕΥΔΕ/ΜΚ/ΕΠΠ
2. Φ1
3. Χρον. Αρχείο/Α
4. Δημητρακόπουλος Παντελής

APX 3

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΣΥΓΧΡ. ΔΗΜ. ΕΡΓΩΝ
ΕΥΔΕ / ΜΚ / ΕΠΠ
Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων
Μελετών-Κατασκευών
Έργων Παραχώρησης Πελοποννήσου

Αθήνα,
Αριθ. Πρωτ:

6-12-2011
ΕΠΠ/Ζ/Φ1/27

Πληροφορίες : Παντελής
Τηλέφωνο: Δημητρακόπουλος
Φαξ: 210 6992223
210 6996668

ΠΡΟΣ:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΠΚΑ
Γραφείο Μεγάλων Έργων
Μπουμπουλίνας 20
ΤΚ 106 82
FAX 2108201260

ΘΕΜΑ: Σύνταξη Έκθεσης Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.) για το έργο της Μόνιμης Οδικής Ζεύξης Σαλαμίνας που θα υλοποιηθεί με Σύμβαση Παραχώρησης

Σε συνέχεια της κοινής αυτοψίας της Υπηρεσίας μας, της 1^{ης} ΕΒΑ, της ΚΣΤ'Ε.Π.Κ.Α, και της ΕΝΜΑ, επί της Νήσου Αγ. Γεωργίου προκειμένου να συνταχθεί για το συγκεκριμένο τμήμα της οδού συμπληρωματική Ε.Α.Α.Τ, σας στέλνουμε συνημμένα τρία CD της εναλλακτικής χάραξης επί της νήσου, προκειμένου να τα διαβιβάσετε στις συναρμόδιες Εφορείες και σας γνωρίζουμε ότι η σύνδεση της Νήσου Αγ. Γεωργίου με την Σαλαμίνα με επιχωμάτωση θα γίνει παράλληλα με το ήδη υπάρχον επίχωμα και χωρίς σημαντική υψομετρική διαφορά με αυτό.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ

Τρία (3) CD

Ο Προϊστάμενος ΕΥΔΕ / ΜΚ / ΕΠΠ

Ε. Δ

1. ΕΥΔΕ/ΜΚ/ΕΠΠ
2. Φ1
3. Χρον. Αρχείο/Α
4. Δημητρακόπουλος Παντελής
5. Ρόκκος Χρ.

Ι. Καρνάσης
Πολ. Μηχ. Με Α'β.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΕΞΟΥΣΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΣΟΦΙΑ ΒΑΛΕΡΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ & ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΜΝΗΜΕΙΩΝ & ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αρ. Πρωτ. 215 32
Ημερομ. 2-2-2012

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ &
ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ & ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ &
ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ
ΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ

Διεύθυνση : Μπουμπουλίνας 20, 106 82 Αθήνα
Πληροφορίες : Α. Σαλίκου
Τηλ. : 210-8201 820, Τηλ/τυπία : 210-8201 260
Ηλεκτρ. Δ/ση : dpkar@culture.gr

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα, 27 - 01 - 2012

Αρ. Πρωτ.:
ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205

ΠΡΟΣ: ✓ ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.
ΕΥΔΕ/ΜΚ/ΕΠΠ
Καρύστου 5 και Πανόρμου
115 23 Αθήνα

ΚΟΙΝ.: 1. Γ.Δ.Α.Π.Κ.
2. Γ.Δ.Α.Μ.Τ.Ε.
3. ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.
4. Γ' Ε.Π.Κ.Α.
5. Ε.Ε.Α.
6. 1^η Ε.Β.Α.
7. Ε.Ν.Μ.Α.

ΘΕΜΑ: Συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.) για το έργο «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας», το οποίο θα υλοποιηθεί με Σύμβαση Παραχώρησης.

ΣΧΕΤ.:

1. Το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφο.
2. Το υπ' αρ. ΕΠΠ/Ζ/Φ1/26/17-10-11 έγγραφο.
3. Το υπ' αρ. ΕΠΠ/Ζ/Φ1/27/06-12-11 έγγραφο.
4. Το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/97812/4651/03-11-2011 έγγραφο.
5. Το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/118802/5020/15-12-2011 έγγραφο.
6. Το υπ' αρ. 337/18-01-2012 έγγραφο της ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α.
7. Το υπ' αρ. Φ5/Γ/9522/18-11-2011 της Γ' Ε.Π.Κ.Α.
8. Το υπ' αρ. Φ4/4/5481/08-12-2011 έγγραφο της Ε.Ε.Α.
9. Το υπ' αρ. 8756/30-12-2011 έγγραφο της 1^{ης} Ε.Β.Α.
10. Το υπ' αρ. 7251/03-01-2012 έγγραφο της Ε.Ν.Μ.Α.

Σε συνέχεια των ανωτέρω σχετικών και σε εφαρμογή του αρ. 44 του Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α/23-12-2010) και της υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/94539/4613/04-10-10 εγκυκλίου της Γενικής Γραμματέως του ΥΠ.ΠΟ.Τ., σας αποστέλλουμε συμπληρωματική Έκθεση

Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ.), που αφορά στο έργο «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας», και παρακαλούμε να ληφθούν υπόψη τα σχετικά αρχαιολογικά στοιχεία κατά τη φάση σχεδιασμού της χωροθέτησης του ως άνω έργου.

Επιπλέον, σας επισημαίνουμε ότι φωτοαντίγραφα των επιμέρους αναλυτικών εκθέσεων αρχαιολογικής τεκμηρίωσης των συναρμοδίων Περιφερειακών Υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ.Τ. μπορούν να σας παρασχεθούν, κατόπιν αιτήματος από την πλευρά σας, εάν αυτό κριθεί σκόπιμο, και σας ενημερώνουμε ότι το Γραφείο Συντονισμού και Παρακολούθησης Αρχαιολογικών Εργασιών στο πλαίσιο Μεγάλων Έργων του ΥΠ.ΠΟ.Τ. παραμένει στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση και συνεργασία επί του θέματος.

Συν.: Η Ε.Α.Α.Τ. (3 φύλλα).

Εσωτ. Διανομή: Α1 (Γρ. Μ.Ε.), Β1.

Η Προϊσταμένη της Γενικής Διεύθυνσης
Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής
Κληρονομίας
Μαρία Ανδρεαδάκη – Βλαζάκη

**ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (Ε.Α.Α.Τ.)
ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ «ΜΟΝΙΜΗ ΟΔΙΚΗ ΖΕΥΞΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ»¹**

**Αρμόδιες Περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Τ.:
ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., Γ' Ε.Π.Κ.Α., Ε.Ε.Α., 1^η Ε.Β.Α., Ε.Ν.Μ.Α.**

Σε εφαρμογή του αρ. 44 του Ν. 3905/2010 (ΦΕΚ 219/Α/23-12-2010) και της υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/94539/4613/04-10-10 εγκυκλίου της Γενικής Γραμματέως του ΥΠ.ΠΟ.Τ. και σε συμπλήρωση της Ε.Α.Α.Τ. που συνόδευε το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφο, σας ενημερώνουμε σχετικά με τα αρχαιολογικά στοιχεία που αφορούν στην ύπαρξη αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, κηρυγμένων ή μη, στην περιοχή στην οποία αφορά η πρόταση εναλλακτικής χάραξης του έργου «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας», ως προς τα ακόλουθα:

Η προτεινόμενη εναλλακτική χάραξη αφορά σε τμήμα του προτεινόμενου έργου επί της νησίδας του Αγίου Γεωργίου, και συγκεκριμένα στη μεταφορά της οδικής αρτηρίας στο βόρειο τμήμα της, ώστε αυτή να απομακρυνθεί τόσο από τα κτίσματα του Λοιμοκαθαρητηρίου, όσο και από τον ναό του Αγίου Γεωργίου και τα κατάλοιπα της παλαιοχριστιανικής βασιλικής στη θέση. Πιο συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε, η υποθαλάσσια σήραγγα επεκτείνεται υπογείως επί του ΒΑ τμήματος της νησίδας και έτσι απομακρύνεται από τον ναό του Αγίου Γεωργίου και τα ορατά αρχαία και νεώτερα κατάλοιπα. Το υπόλοιπο τμήμα είναι επίγειο, ενώ η σύνδεση της νησίδας με τη Σαλαμίνα προβλέπεται να πραγματοποιηθεί με επιχωμάτωση, παράλληλη με την υπάρχουσα, χωρίς σημαντική υψομετρική διαφορά μεταξύ τους. Ωστόσο, επισημαίνεται από την 1^η Ε.Β.Α. ότι η προτεινόμενη εναλλακτική λύση έχει αποσταλεί επί χάρτου, χωρίς συνοδευτική τεχνική έκθεση που να περιγράφει τυχόν λεπτομέρειες ή ειδικότερες απαιτήσεις της κατασκευής.

Κατόπιν τούτων, η 1^η Ε.Β.Α., λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, επισημαίνει ότι:

- Α) Η προτεινόμενη εναλλακτική χάραξη τοποθετείται σε απόσταση περί τα 85 μ. βορειότερα του ναού του Αγίου Γεωργίου και των καταλοίπων της παλαιοχριστιανικής βασιλικής, και μάλιστα, σύμφωνα με τον υποβληθέντα χάρτη, κάτω από την επιφάνεια της νησίδας, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η άμεση βλάβη των αρχαιοτήτων,
- Β) Η σύνδεση της νησίδας με τη Σαλαμίνα προτείνεται να πραγματοποιηθεί με επιχωμάτωση, παράλληλα με το υφιστάμενο επίχωμα, χωρίς σημαντική υψομετρική διαφορά από αυτό, ενώ σε αντίθεση περίπτωση θα επιβάρυνε επιπρόσθετα τη μορφολογία της περιοχής, καθώς και
- Γ) Κατά την αυτοψία που διενεργήθηκε στην περιοχή δεν διαπιστώθηκε δεν εντοπίστηκαν ορατές αρχαιότητες (κινητά ή ακίνητα μνημεία) αρμοδιότητας της 1^{ης} Ε.Β.Α.

¹ Το παρόν συνοδεύει το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205/27-01-2012 έγγραφο και συντάχθηκε σύμφωνα με τις απόψεις των συναρμοδίων Εφορειών Αρχαιοτήτων και της Ε.Ν.Μ.Α., οι οποίες κοινοποιήθηκαν στη Δι.Π.Κ.Α με το υπ' αρ. 337/18-01-2012 έγγραφο της ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., το υπ' αρ. Φ5/Γ/9522/18-11-2011 της Γ' Ε.Π.Κ.Α., το υπ' αρ. Φ4/4/5481/08-12-2011 έγγραφο της Ε.Ε.Α., το υπ' αρ. 8756/30-12-2011 έγγραφο της 1^{ης} Ε.Β.Α. και το υπ' αρ. 7251/03-01-2012 έγγραφο της Ε.Ν.Μ.Α.

Επιπλέον, η 1^η Ε.Β.Α. σημειώνει ότι σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να τηρηθούν οι διατάξεις του Ν. 3028/2002 «Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153/Α/28-06-2002), ενώ τυχόν τελικές προτάσεις και/ ή νέες εναλλακτικές οδεύσεις, καθώς και όλα τα συνοδευτικά έργα αυτών, τα οποία θα πρέπει να είναι ήπιας μορφής, ώστε να μην προκαλείται αλλοίωση της μορφολογίας και περαιτέρω υποβάθμιση του περιβάλλοντος της νησίδας, θα πρέπει να εξεταστούν εκ νέου από τις συναρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Τ.

Με βάση, επίσης, τα παραπάνω στοιχεία, αλλά και το γεγονός ότι δεν εντοπίστηκαν στην περιοχή ορατές αρχαιότητες αρμοδιότητάς της, η ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. ενημέρωσε την Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ.Τ., με το υπ' αρ. 337/18-01-2012 έγγραφό της, ότι θεωρεί προτιμότερη τη νέα χάραξη όδευσης του προτεινόμενου έργου στη βόρεια πλευρά της νήσου. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι επειδή ολόκληρη η νησίδα και ο περιβάλλων θαλάσσιος χώρος συμπεριλαμβάνονται εντός του κηρυγμένου αρχαιολογικού και ιστορικού τόπου διεξαγωγής της περίφημης ναυμαχίας (ΦΕΚ 305/Β/26-05-1982, ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001), η ΚΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. συμφωνεί με τη νέα χάραξη υπό τους ακόλουθους όρους:

1. Κατά την εκπόνηση της τελικής μελέτης του προτεινόμενου έργου, η οποία θα υποβληθεί προς έγκριση στις συναρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Τ., να επιλεγεί η τεχνική λύση που θα επιφέρει την κατά το δυνατόν μικρότερη αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος χώρου και κατ' επέκταση της αρχαιολογικής φυσιολογίας της νήσου κατά τρόπο ώστε το έργο να εντάσσεται ομαλώς στη μικροκλίμακα του φυσικού περιβάλλοντος χωρίς να προκληθούν επιπτώσεις μη αναστρέψιμες και καταστροφικές. Εξάλλου, όπως αναφέρεται στην προαναφερθείσα κήρυξη της περιοχής «ο χαρακτηρισμός του αρχαιολογικού – ιστορικού τόπου αποσκοπεί στην προστασία του χώρου της ιστορικής ναυμαχίας από απειλούμενες ριζικές επεμβάσεις που θα εξαφάνιζαν κάθε στοιχείο ιστορικής μνήμης».
2. Να προηγηθεί απαραίτητα προκαταρκτικός αρχαιολογικός έλεγχος πριν από την έναρξη του έργου, ενώ κατά τη διάρκεια των εκσκαφικών εργασιών να υπάρχει συνεχής αρχαιολογική επίβλεψη.

Όσον αφορά στα νεώτερα μνημεία, αρμοδιότητας της Ε.Ν.Μ.Α., διαπιστώθηκε ότι η προτεινόμενη εναλλακτική επί της νησίδας του Αγίου Γεωργίου χάραξη, και συγκεκριμένα η μεταφορά του αυτοκινητόδρομου στο βόρειο τμήμα της, πίσω από την κορυφογραμμή, είναι σύμφωνη με την πρόταση της Ε.Ν.Μ.Α., δηλαδή η έξοδος και η χάραξη του αυτοκινητόδρομου επί της νησίδας απομακρύνονται από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου και από τα κτήρια του συγκροτήματος του Λοιμοκαθαρτηρίου, τα οποία δεν θίγονται. Ως εκ τούτου, η Ε.Ν.Μ.Α. συμφωνεί με την προτεινόμενη εναλλακτική χάραξη, με τους ακόλουθους όρους:

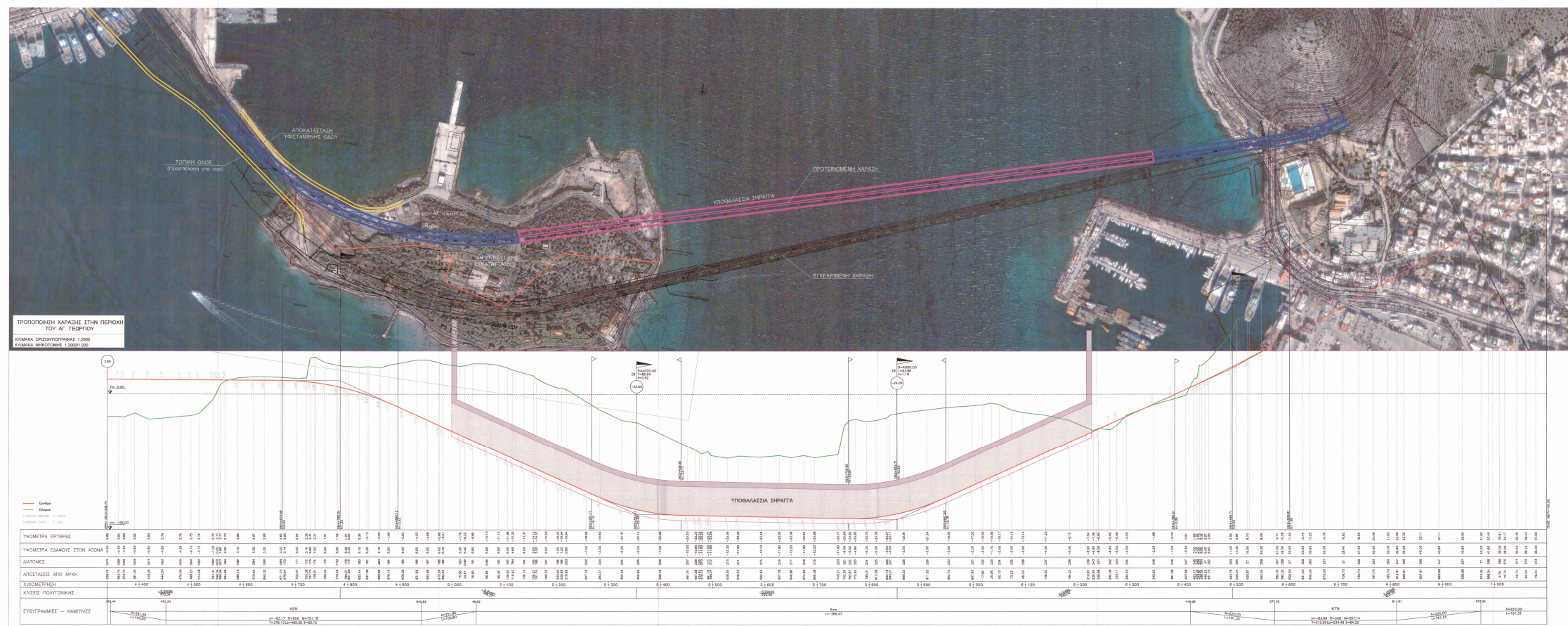
1. Το συνδεδημένο τμήμα μεταξύ της νησίδας Αγ. Γεωργίου και της Σαλαμίνας, που ακολουθεί προσεγγιστικά την υπάρχουσα επιχωμάτωση, να μελετηθεί και να κατασκευαστεί σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην Ε.Α.Α.Τ. που έχει ήδη συνταχθεί και συνοδεύει το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφο, ώστε να διατηρηθεί περιβαλλοντικά ο ιστορικός-αρχαιολογικός-γεωμορφολογικός χαρακτήρας της νησίδας και της μικρής λοφώδους έξαρσής της (skyline του ιστορικού τόπου), και να μη «μεταλλαχθεί» σε χερσόνησο, υπό το βάρος της κλίμακας του έργου. Δηλαδή, το εύρος της επιχωμάτωσης να είναι αισθητά μικρότερο από το εύρος της

νησίδας και το ύψος των υπεράνω της στάθμης της θάλασσας κατασκευών (συμπεριλαμβανομένων και των κατασκευών ασφαλείας του Ναυστάθμου) να μην υπερβαίνει αισθητά αυτός της υφιστάμενης επιχωμάτωσης, ανταγωνιζόμενο τη μικρή λοφώδη έξαρση της νησίδας. Η Ε.Ν.Μ.Α. επισημαίνει ότι τα ανωτέρω αποκτούν βαρύνουσα σημασία λόγω της ανάγκης δημιουργίας, εκτός του αυτοκινητόδρομου ταχείας κυκλοφορίας, και δύο επιπλέον ανεξάρτητων οδών σύνδεσης της Σαλαμίνας με τη νησίδα, μίας σε αποκλειστική χρήση του Ναυστάθμου με τις απαιτούμενες για λόγους ασφαλείας υπέργειες κατασκευές για την οπτική απομόνωσή του, και μίας για το κοινό. Επίσης, σημειώνεται ότι σε εξέλιξη είναι η παραχώρηση του χώρου του συγκροτήματος του Λοιμοκαθαρτηρίου στον Δήμο της Σαλαμίνας.

2. Η χάραξη των ανωτέρω πρέπει να προβλεφθεί σε επίπεδο προμελέτης, βαίνουσα στο συνδετήριο τμήμα, μεταξύ νησίδας και Σαλαμίνας, παραλλήλως και σε έναν «κορμό», ώστε να περιοριστεί κατά το δυνατόν το εύρος του και προκειμένου να εκτιμηθούν συνολικά οι επιπτώσεις του έργου και να επιτευχθεί η ένταξή του στο προστατευόμενο περιβάλλον. Με την επιφύλαξη αυτή, και με την προϋπόθεση ότι το πιθανώς προεξέχον της επιφάνειας της θάλασσας τμήμα του έργου μπορεί να διατηρηθεί στα σημερινά επίπεδα ύψους, η Ε.Ν.Μ.Α. εκφράζει την άποψη να διαμορφωθεί η όψη του προς την θάλασσα με βραχόλιθους και χαμηλή φύτευση.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η προτεινόμενη εναλλακτική χάραξη δεν αφορά σε περιοχή αρμοδιότητας της Γ' Ε.Π.Κ.Α., ενώ η Ε.Α.Α. ενημέρωσε την Κεντρική Υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ.Τ., με το υπ' αρ. Φ4/4/5481/08-12-2012 έγγραφό της, ότι από την προτεινόμενη νέα χάραξη δεν μεταβάλλονται τα αρχαιολογικά και λοιπά στοιχεία της Ε.Α.Α.Τ. που έχει ήδη συνταχθεί και, συνεπώς, δεν προκύπτει ανάγκη τροποποίησής της ως προς τις περιοχές αρμοδιότητάς της.

Κατά τα λοιπά ισχύουν τα στοιχεία, οι όροι και οι περιορισμοί που διατυπώνονται στην Ε.Α.Α.Τ, που συνοδεύει το υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφο.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ**

**ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ**

Τμήμα Α' – Προγραμματισμού & Μελετών

(Τμήμα Α')

Αθήνα,

8-06-2015

Αριθ. Πρωτ: ΠΥΣΠ/Λ.1/οικ.296

Ταχ. Δ/ση: Καρύστου 5
Τ.Κ: 11523, Αθήνα
Πληροφορίες: Χ.Ρόκκος
Τηλέφωνο: 210-6992211
Fax: 210 6996668

ΠΡΟΣ : ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
Ερεχθείου & Αεροπαγίτου 59
Τ.Κ 1172, Αθήνα
Υπόψη κας ΣΙΜΩΣΗ

ΚΟΙΝ: 1. Γραφ. Γεν. Γραμ. Υποδομών
2. Γραφ. Γεν. Δ/ντή Συγκ.
Υποδομών

ΕΡΓΟ: Μελέτη, Κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία, συντήρηση & εκμετάλλευση του έργου της Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας.

ΘΕΜΑ: Εργασίες ηχοβολιστικής διασκόπησης βυθού στα παλαίσια της δημοπράτησης του Έργου της Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας .

Σχετικά: 1. Η με αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης.
2. Η με αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205/27-01-2012 Συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης.

Στην (1) σχετική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης και επί των θεμάτων που αφορούν της Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, αναφέρεται ότι θεωρείται απολύτως απαραίτητο κατά την δημοπράτηση του έργου του θέματος με το σύστημα του ανταγωνιστικού διαλόγου και πριν την οριστικοποίηση του σχεδιασμού του , να έχει προηγηθεί ηχοβολιστική διασκόπηση του βυθού με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης , τομογράφο υποδομής πυθμένα και πολυδεσμικό πυθμένα , με σκοπό την αποκάλυψη τυχόν αντικειμένων επί του πυθμένα ή και ανθρωπογενών σχηματισμών εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων.

Κατόπιν αυτών και δεδομένης της δημοπράτησης του Έργου της Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας με το σύστημα του ανταγωνιστικού διαλόγου , παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τα εξής :

1. Περιγραφή του αντικειμένου των εργασιών ηχοβολιστικής διασκόπησης του πυθμένα για ζώνη εκατό μέτρων από τον άξονα της χάραξης του υποθαλάσσιου οδικού έργου , η οποία σας έχει αποσταλεί
2. Προϋποθέσεις για την εφαρμογή της προαναφερόμενης μεθόδου
3. Περιγραφή αναμενόμενων αποτελεσμάτων
4. Κόστος και χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής των εργασιών.
5. Τυχόν άδειες που θα απαιτηθούν από τρίτους .
6. Περιγραφή τυχόν περαιτέρω ερευνών ύστερα από την αξιολόγηση των ευρημάτων της ηχοβολιστικής διασκόπησης.

Ε. Δ

1. Δ/νση ΠΥΣΣ
2. Φ.Λ.1
3. Χρον. Αρχείο
- ✓ 4. Τμήμα Α
5. Χ. Ρόκκος

Ο Προϊστάμενος
Ιωάννης Μπακογιάννης

Μετ. Μηχ/κός με Β' β.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Ε. ΓΑΛΑΝΑΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΕΤΑΦΟΡΩΝ & ΔΙΚΤΥΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΕΓΚΛΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓ/ΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Ε ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

Εργο Α' – Προγραμματισμού & Μελετών

Ενδ. Σαλαμίνας

Αθήνα,

11-09-2015

Αριθ. Πρωτ: ΠΥΣΠ/Σ.1/οικ.477

ΑΡΧΣ

Ταχ. Δ/ση: Καρύστου 5
Τ.Κ: 11523, Αθήνα
Τηλεφωνο: Χ.Ρόκκος
Τηλέφωνο: 210-6992211
Τηλέφωνο: 210 6996668

ΠΡΟΣ : Υπουργείο Πολιτισμού Παιδείας
& Θρησκευμάτων
Γενική Δ/ση Αρχαιοτήτων &
Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Δ/ση Προϊστορικών & Κλασικών
Αρχαιοτήτων
Γραφείο Συντονισμού &
Παρακολούθησης Αρχαιολογικών
Εργασιών στο πλαίσιο των
Μεγάλων Έργων

ΕΡΓΟ: Μελέτη, Κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία, συντήρηση & εκμετάλλευση του έργου της Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας.

ΘΕΜΑ: Επικαιροποίηση Έκθεσης Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (Ε.Α.Α.Τ) για το Έργο Υποθαλάσσια Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας.

Σχετικά: 1. Το με αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφό σας με συνημμένη την Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης.
2. Το με αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205/27-01-2012 έγγραφό σας με συνημμένη την Συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης.

Με τα (1) και (2) σχετικά έγγραφέ σας μας διαβιβάσατε την αρχική και την συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης για το έργο της Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Σαλαμίνας.

Στα πλαίσια της δημοπράτησης του ανωτέρω έργου και επειδή παρείλθε διάστημα περίπου τριών ετών από την σύνταξη των σχετικών Εκθέσεων Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης, παρακαλούμε να επιβεβαιώσετε ότι αυτές συνεχίζουν να είναι σε ισχύ, προκειμένου να αποφευχθούν μελλοντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση του έργου.

Ε.Δ

1. Δ/ση ΠΥΣΣ
2. Φ.Σ.1
3. Χρον. Αρχείο
4. Τμήμα Α
5. Χ. Ρόκκος

Ο Προϊστάμενος
Ιωάννης Μπακογιάννης

Μετ. Μηχ/κός με Β' β.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
Ε. ΓΑΛΑΝΑΚΗ

(Φακ. Σαλαμίνας)

A 10X7

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ
ΔΙΚΤΥΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

Αθήνα, 30 -03-2016

Α.Π. ΠΥΣΠ/οικ.296

Ταχ. Δ/ση: Καρύστου 5, Αθήνα

ΠΡΟΣ: Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών
Αρχαιοτήτων

Τμήμα Συντονισμού και Παρακολούθησης
Αρχαιολογικών Ερευνών και Εργασιών στο
Πλαίσιο Μεγάλων Δημοσίων Έργων.
Μπουμπουλίνας 20-22,
106 82 Αθήνα

Τ.Κ 115 23
Πληροφορίες: Πρ/νος
Τηλέφωνο: 210 6992298
fax : 210 64.96.653
e-mail dpysp@ggde.gr

ΘΕΜΑ: Διερεύνηση της δυνατότητας κατασκευής πολυθεματικού πάρκου στη νησίδα Αγίου Γεωργίου Σαλαμίνας στα πλαίσια της υπό ανάθεση σύμβασης παραχώρησης του έργου «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση & Εκμετάλλευση του έργου της Μόνιμης Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας»

Σε εφαρμογή των διατάξεων του Π.Δ. 109/14 (ΦΕΚ 176 Α'2014) , συστάθηκε η Διεύθυνση Προγραμματισμού Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, τον προγραμματισμό, την ωρίμανση και ανάθεση των έργων που εκτελούνται με Σύμβαση Παραχώρησης.

Στην αρμοδιότητα της υπηρεσίας εμπίπτει και η ανάθεση του έργου «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση & Εκμετάλλευση του έργου της Μόνιμης Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας» με τη διαδικασία του Ανταγωνιστικού Διαλόγου. Η διαδικασία αυτή, όπως προβλέπεται στην Προκήρυξη, θα εξελιχθεί σε τρεις φάσεις ως εξής:

1. Κατά την Α' φάση, θα γίνει προεπιλογή των κατάλληλων Υποψηφίων που θα λάβουν μέρος στη διαδικασία του Ανταγωνιστικού Διαλόγου (Διαβούλευση) και στη συνέχεια θα υποβάλουν Δεσμευτική Προσφορά. Ήδη κατατέθηκαν την 15-3-2016 οι Φάκελοι Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την Α' Φάση: Εκδήλωση Ενδιαφέροντος - Προεπιλογή, και η σχετική αξιολόγηση από την κατά νόμο αρμόδια επιτροπή, βρίσκεται σε εξέλιξη.

2. Η Β' φάση, θα αφορά στη διαδικασία του Ανταγωνιστικού Διαλόγου (Διαδικασία Διαβούλευσης) με σκοπό :

- να καθορισθούν τα τεχνικά μέσα με τα οποία θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν αποτελεσματικότερα οι ανάγκες και οι στόχοι του Δημοσίου σε σχέση με το υπό εκτέλεση Έργο.
- να προσδιορισθεί η νομική και η χρηματοοικονομική οργάνωση της υλοποίησης του Έργου.

Κατά τη Φάση αυτή οι Υποψήφιοι θα συμμετάσχουν στον καθορισμό του βασικού σχεδιασμού του Έργου, υποβάλλοντας προτάσεις και μελέτες, ενώ παράλληλα θα κληθούν να διερευνήσουν εναλλακτικούς τρόπους χρηματοδότησης του Έργου, υποβάλλοντας τις προτάσεις τους, καθώς και να διαμορφώσουν αντίστοιχες προτάσεις για τα νομικά κείμενα που θα διέπουν τις σχετικές συμφωνίες. Κατά την έναρξη της Β' Φάσης, η Δημοπρατούσα Αρχή θα διανείμει στους Διαγωνιζόμενους τεύχος με οδηγίες (Τεύχος Ανταγωνιστικού Διαλόγου).

3. Κατά τη Γ' Φάση οι Διαγωνιζόμενοι θα λάβουν από τη Δημοπρατούσα Αρχή τα Τεύχη Δημοπράτησης Γ' Φάσης, τα οποία θα διαμορφωθούν με βάση τα αποτελέσματα του Ανταγωνιστικού Διαλόγου. Οι Διαγωνιζόμενοι θα υποβάλουν τις Δεσμευτικές τους Προσφορές με βάση τα υπόψη Τεύχη, οι οποίες θα κριθούν με το κριτήριο της «πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς», προκειμένου να ανακηρυχθεί ο Ανάδοχος του Έργου.

Με το υπ. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-2011 έγγραφο λάβαμε γνώση της ΕΚΘΕΣΗΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (Ε.Α.Α.Τ.) ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ «ΜΟΝΙΜΗ ΟΔΙΚΗ ΖΕΥΞΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ» με βάση την οποία η Αναθέτουσα Αρχή τροποποίησε τη χάραξη του δρόμου επί της νησίδας Αγίου Γεωργίου με μετάθεση του άξονα προς βορρά, για ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την κατασκευή του έργου. Με το υπ. αριθμ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205/27-01-2012 έγγραφο λάβαμε γνώση της ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (Ε.Α.Α.Τ.) ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ «ΜΟΝΙΜΗ ΟΔΙΚΗ ΖΕΥΞΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ» στην οποία η νέα χάραξη θεωρείται προτιμότερη και συμφωνεί με αυτή υπό όρους. Με την επενεχθείσα μετάθεση του άξονα ένα μεγάλο και συνεκτικό τμήμα της νησίδας θα είναι ελεύθερο για την οποιαδήποτε ανάπλαση ή ανάδειξή του.

Στα πλαίσια της συνεργασίας μας με την τοπική κοινωνία και το Δήμο Σαλαμίνας τον τελευταίο καιρό, γίναμε δέκτες της επιθυμίας για ανάδειξη του ανωτέρω χώρου στη νησίδα του Αγίου Γεωργίου και εξετάζουμε τη δυνατότητα, κατά τη διαδικασία του Ανταγωνιστικού Διαλόγου με τους ενδιαφερόμενους, να συμπεριληφθεί στο αντικείμενο του έργου (ως συνοδό έργο) και η δημιουργία ενός πολυθεματικού πάρκου στον ανωτέρω χώρο στο νότιο τμήμα της νησίδας του Αγίου Γεωργίου. Η πολυ-θεματολογία του πάρκου αναφέρεται καταρχήν στην ανάδειξη της ναυμαχίας, τη λοιμοκαθαρτήρια λειτουργία του χώρου και ίσως την ανάδειξη ενός χώρου φιλοτελισμού με αφορμή την ύπαρξη του χώρου κάθαρσης των επιστολών των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Παρακαλούμε να έχουμε τις απόψεις σας για τη δυνατότητα, τις προϋποθέσεις, τους όρους και τον οδικό χάρτη για την συμπερίληψη ενός τέτοιου έργου στο αντικείμενο του έργου παραχώρησης. Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία και διευκρίνιση.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Χρονολογικό αρχείο
2. Φ.Σ.
3. Τμήμα Α, Τμήμα Β

Κοινοποίηση

1. Γραφείο Γεν. Γραμματέα Υποδομών
2. Γραφείο Γεν. Διευθ. Συγκ. Υποδομών

Ο Πρ/νος Δ/νσης Π.Υ.Σ.Π.

Ιωάννης Μπακογιάννης

Μετ. Μηχ. Με Β'β

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Ευαγγελία Γαλανάκη

Ημερία: 11/04/2016

Α. Π.: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/100477/60485/2082

Απάντηση στο έγγραφο: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/100477/60485/2082

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΕΜΜΕΛΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΑΘΗΝΑ

ΤΑΧ. ΔΝΣΗ: Διον. Αρεοπαγίτου
& Ερεχθείου 59
117 42 ΑΘΗΝΑ

ΠΑΡΟΡΟΦΟΡΙΕΣ: Π. Γαλατσάτου

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 210 9235105

210 9247249

210 9239038

FAX: 210 9235707

e-mail: eena@culture.gr

ΠΡΟΣ: κ. Κωνσταντίνο Ι. Μιχαηλίδη
Κολοκοτρώνη 70
Τ.Κ. 185 31, Πειραιάς

ΚΟΙΝ.: Π.Α.

386

19-04-2016

ΘΕΜΑ: Πληροφορίες σχετικά με το έργο «Υποθαλάσσια Οδική Ζεύξη Νήσου Σαλαμίνας»

Σχετ:

1. Η υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/100477/60485/2082/29.03.2016 αίτησή σας
2. Το υπ' αριθμ. πρωτ. Φ4/4/3089/08.03.2011 έγγραφο της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων
3. Η υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19.09.2011 Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης
4. Η υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205/27.01.2012 Συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης

Σε απάντηση της ανωτέρω σχετικής (1) αίτησής σας, που αφορά σε ερωτήματα σχετικά με το έργο «Μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία συντήρηση και εκμετάλλευση του Έργου της μόνιμης Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας», σας γνωρίζουμε τα εξής:

- Ως προς το ερώτημα Α., δεν έχει πραγματοποιηθεί έως σήμερα από την Υπηρεσία μας αρχαιολογική έρευνα πεδίου στον Υποθαλάσσιο Χώρο του Στενού μεταξύ Περάματος - Νήσου Σαλαμίνας. Έχουμε αποστείλει, εντούτοις, προς τη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης για το εν θέματι έργο, με το ανωτέρω σχετικό (2) έγγραφό μας, στην οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι «θεωρούμε απολύτως απαραίτητο, ήδη από τα προκαταρκτικά στάδια και πριν την οριστικοποίηση των προτάσεων των μελετητών, να έχει προηγηθεί ηχοβολιστική διασκόπηση του βυθού με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης (side scan sonar), τομογράφο υποδομής πυθμένα (sub-bottom profiler) και πολυδεδσμικό ηχοβολιστή (multi-beam echo sounder)» και ότι «Μετά τη μελέτη και την αξιοποίηση των στοιχείων που θα προκύψουν από τις έρευνες αυτές, θα μπορέσουν να προσδιοριστούν περιοχές με αρχαιολογικό ενδιαφέρον». Τέτοιες έρευνες δεν έχουν πραγματοποιηθεί, έως σήμερα, από την Υπηρεσία μας.
- Ως προς το ερώτημα Β., δεν έχει έως σήμερα δοθεί σχετική Άδεια - Έγκριση από την Υπηρεσία μας.
- Ως προς το ερώτημα Γ., δεν έχουν διενεργηθεί έως σήμερα από την Υπηρεσία μας δοκιμαστικές υποθαλάσσιες έρευνες στα πλαίσια του εν θέματι έργου. Επιπλέον, για την προστασία του ιστορικού και αρχαιολογικού χώρου της Σαλαμίνας (στη θαλάσσια περιοχή της οποίας εντοπίζεται ο αρχαίος κλειστός πολεμικός λιμένας) ισχύει το παρακάτω νομοθετικό πλαίσιο

Υποθαλάσσιος χώρος

11-4-2016
Πρ/νς

2. Η υπ' αριθμ. πρωτ. Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/16973/665/26.3.1982 (ΦΕΚ 305/Β/26.05.1982) «Χαρακτηρισμός του χώρου της ναυμαχίας ης Σαλαμίνας ως αρχαιολογικού - ιστορικού τόπου»
3. Η υπ' αριθμ. πρωτ. Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/47459/2486/27.1.1992 (ΦΕΚ 104/Β/17.02.1992) «Περί καθορισμού Ζώνης Α και οριοθέτησης Ζώνης Β προστασίας αρχαιολογικού χώρου Αμπελακίων Σαλαμίνας»
4. Η υπ' αριθμ. πρωτ. Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18.9.2001 (ΦΕΚ 1324/Β/11.10.2001) «Συμπληρωματική κήρυξη της θαλάσσιας περιοχής στους όρμους Αμπελακίων και Σεληνίων Σαλαμίνας»
5. Η υπ' αριθμ. πρωτ. Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/54404/3270 (ΦΕΚ 1459/Β/26.10.2001) «Θεσμοθέτηση Ζώνης Α απολύτου προστασίας και οριοθέτηση Ζώνης Β προστασίας στη χερσόνησο Κυνόσουρας Σαλαμίνας Ν. Αττικής»
6. Η υπ' αριθμ. πρωτ. Υ.Α. ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/Α1/Φ26/84803/4438/16.9.2009 (ΦΕΚ 477/ΤΑΑΠ/30.09.2009) «Ανακαθορισμός ορίων Ζώνης Α αρχαιολογικού χώρου Αμπελακίων Σαλαμίνας».

Ο χώρος προστατεύεται πολλαπλώς από το προαναφερθέν νομοθετικό πλαίσιο ενώ η Υπηρεσία μας έχει προβεί επανειλημμένως και από κοινού με τη συναρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής, Πειραιώς και Νήσων σε ενέργειες προκειμένου να προστατευθεί ο σημαντικός αυτός αρχαιολογικός και μεγάλης ιστορικής σημασίας χώρος. Οι ενέργειες αυτές συνάδουν με το άρθρο 2 παρ. (γ) καθώς και με τα άρθρα 10, παρ. 1 και 15, παρ. 4,5 του Ν. 3028/2002 «Περί Προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς».

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Αγγελική Γ. Σίμωνι
ΠΕ Αρχαιολόγων

Π.Α.

1. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ

Γμήμα Συντονισμού και Παρακολούθησης Αρχαιολογικών Ερευνών και Εργασιών στο Πλαίσιο Μεγάλων Δημοσίων Έργων
Μπουμπουλίνας 20-22, Αθήνα

2. Εφ.Α.Αυτ.Αττικής Πειραιώς και Νήσων
Αλκιβιάδου 233, Τ.Κ. 185 36, Πειραιάς

3. Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Αττικής, Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας και Κυκλάδων
Λυσίου και Κλεψύδρας 1, Τ.Κ. 105 55, Αθήνα

4. Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
Γενική Διεύθυνση Συγκοινωνιακών Υποδομών
Άνση Προγ/μού Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης
Γμήμα Α - Προγραμματισμού & Μελετών
Καρύστου 5, Τ.Κ. 115 23, Αθήνα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜ. ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΣΥΓΚ/ΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

Αθήνα, 09-05-2017
Αριθ. Πρωτ.: ΠΥΣΠ/Σ/οικ. 344

Προς
Ε.Λ.ΚΕ.Θ.Ε. - Ινστιτούτο
Ωκεανογραφίας
46,7ο χλμ. Αθηνών - Σουνίου,
Μαύρο Λιθάρι,
Τ.Θ. 712-19013, Ανάβυσσος
Αττικής,
(υπόψη κ. κ. Λυκούση και
Ρουσάκη)

Ανακοίνωση

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Υποδομών
3. Γραφείο Γενικού Διευθυντή
Συγκοινωνιακών Υποδομών

Δ/νση: Καρόστου 5
Τ.Κ.: 11523 Αθήνα

Πληροφορίες: Προϊστάμενος
Τηλέφωνο: 210 6992298
Φαξ: 210 6996653

ΘΕΜΑ: Θαλάσσιες έρευνες στην περιοχή της υποθαλάσσιας Ζεύξης Περάματος Σαλαμίνας

Η Υπηρεσία μας (Διεύθυνση Προγραμματισμού Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών) έχει την αρμοδιότητα, ως δημοπρατούσα αρχή, για το διαγωνισμό του έργου της υποθαλάσσιας Ζεύξης Περάματος Σαλαμίνας. Στα πλαίσια των ενεργειών για την ωρίμανση του έργου ζητήσαμε και εκδόθηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, η Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (ΕΑΑΤ). Στην ΕΑΑΤ προβλέπεται μια αλληλουχία ερευνών της θαλάσσιας περιοχής (μεταξύ άλλων ηχοβολιστική διασκόπηση του βυθού με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης, τομογράφο υποδομής πυθμένα και πολυδεσμικό ηχοβολιστή), με σκοπό να αποκαλυφθούν αντικείμενα που τυχόν υπάρχουν επί του υποθαλάσσιου πυθμένα ή και ανθρωπογενείς σχηματισμοί που βρίσκονται εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων.

Μετά και την σημερινή τηλεφωνική μας επικοινωνία σας στέλνουμε:

- ΚΑΤΑΡΧΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΓΕΩΦΥΣΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΤΟΝ

ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΖΕΥΞΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ. (Συν. 1)

- Το σχετικό κεφάλαιο της ΕΕΑΤ που αφορά τις περιοχές αρμοδιότητας της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων (Συν. 2)
- Την χάραξη στο τμήμα αυτό της διέλευσης από την νησίδα Αγίου Γεωργίου μέχρι την περιοχή του Ναυτικού Οχυρού Σκαρामαγκά στην περιοχή του Περάματος. Η υπόψη χάραξη θα οριστικοποιηθεί περίπου στα μέσα Μαΐου. Προβλέπεται πάντως: α) Η χάραξη επί της νησίδας και το σημείο προσβολής επί της ακτογραμμής της Νησίδας πρέπει να θεωρούνται δεδομένα, β) στην απέναντι περιοχή στο Πέραμα η όδευση θα μετακινηθεί βόρεια στις υπώρειες του παραθαλάσσιου λόφου για να αποφευχθεί η εμπλοκή με τις αθλητικές εγκαταστάσεις του δήμου Περάματος (Σημείωση: Το συνολικό μήκος δεν θα έχει μεγάλη διαφοροποίηση)
- Περαιτέρω ενδιαφερόμαστε και για την διερεύνηση του πάχους των ιζημάτων και της λυματολάσσης και τη σύσταση αυτών αλλά και την καταρχήν διερεύνηση της ύπαρξης βομβών από τον βομβαρδισμό του Ναυστάθμου κατά το Β' παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο προγραμματισμός μας είναι η εκτέλεση αυτών των ερευνών να αρχίσει στο τέλος Ιουνίου 2017. Εφόσον έχετε τη δυνατότητα και τη διαθεσιμότητα για τη διενέργεια αυτών των ερευνών αναμένουμε την υποβολή καταρχήν σχεδίου Τεχνικής και Οικονομικής Προσφοράς.

Χρονικά μας ενδιαφέρει να έχουμε τα αποτελέσματα αυτής των ερευνών περί το τέλος του καλοκαιριού. Το μήκος του υποθαλάσσιου τμήματος της ζεύξης (το οποίο αφορά η προς εκτέλεση έρευνα) ανέρχεται σε 1.125 μέτρα) και το μέγιστο βάθος στα 12,5 μέτρα. Λόγω της ύπαρξης του διαύλου του Ναυστάθμου θα υπάρξουν προφανώς κάποιες ιδιαίτερες απαιτήσεις για την εκτέλεση των επί τόπου διασκοπήσεων.

Συν. 1. ΚΑΤΑΡΧΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΓΕΩΦΥΣΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΖΕΥΞΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ.

2. Το κεφάλαιο της Ε.Α.Α.Τ. που αφορά περιοχές αρμοδιότητας της Ε.Ε.Α
3. Χάραξη οδού στην περιοχή της υποθαλάσσιας σήραγγας

Ε. Α.

1. ΠΥΣΠ

2. Χρον. Αρχείο

3. Τμήμα Α

4. Τμήμα Β

5. Τμήμα Γ

Ο Προϊστάμενος Δ/σης Προγραμματισμού
Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1.

ΚΑΤΑΡΧΗΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΓΕΩΦΥΣΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΖΕΥΞΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ.

Στα πλαίσια της προετοιμασίας και ωρίμανσης του έργου της υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Σαλαμίνας συντάχθηκε από τις συναρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ (Ε.Α.Α.Τ.) ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ «ΜΟΝΙΜΗ ΟΔΙΚΗ ΖΕΥΞΗ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ». Παραθέτουμε στα συνημμένα το κεφάλαιο της Έκθεσης που αφορά τις περιοχές αρμοδιότητας της Ε.Ε.Α.

Για την υλοποίηση των προβλέψεων της Ε.Α.Α.Τ. σε ότι αφορά την αρμοδιότητα της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων προτιθέμεθα να προχωρήσουμε στην διενέργεια των προτεινόμενων ερευνών με σκοπό την αποκάλυψη αντικειμένων που τυχόν υπάρχουν επί του υποθαλάσσιου πυθμένα ή/ και ανθρωπογενών σχηματισμών που βρίσκονται εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων.

Η ηχοβολιστική διασκόπηση θα γίνει με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης (side scan sonar), τομογράφο υποδομής πυθμένα (sub-bottom profiler) και πολυδεσμικό ηχοβολιστή (multi-beam echo sounder). Η διασκόπηση αυτή θα πρέπει να θεωρηθεί ως η ελάχιστη υποχρεωτική έρευνα.

Μετά την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης του πυθμένα με τα ανωτέρω συστήματα είναι δυνατό να απαιτηθεί μαγνητική διασκόπηση του πυθμένα με θαλάσσιο μαγνητόμετρο ή και έρευνα συγκεκριμένων περιοχών με ROV για την οπτική αναγνώριση και βιντεοσκόπησή τους.

Η περιοχή της έρευνας καθορίζεται σε ζώνη συνολικού πλάτους 100 μέτρων στην όδευση που παρουσιάζεται στο συνημμένο σχέδιο.

Στο αντικείμενο της έρευνας περιλαμβάνεται και η ίδρυση τουλάχιστον ενός σημείου γεωδαιτικού ελέγχου για την εγκατάσταση του σταθμού αναφοράς του Συστήματος Δορυφορικού Εντοπισμού Θέσης.

Η διενέργεια των ερευνών θα γίνει σε περιοχή με ιδιαίτερες απαιτήσεις λόγω της ύπαρξης του ναυστάθμου και τους συνεπαγόμενους περιορισμούς οι οποίοι θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Τα παραδοτέα, ενδεικτικά και ανάλογα με την συγκεκριμενοποίηση των δυνατοτήτων του εξοπλισμού, είναι:

- Τεχνική έκθεση για το σχεδιασμό, τη διενέργεια επί τόπου και τα αποτελέσματα της έρευνας
- Βυθομετρικά διαγράμματα κλίμακας 1:500 με ισοβαθείς σε ισοδιάσταση 0,40m ή 0,20m όπου απαιτηθεί
- Μορφολογικά διαγράμματα πυθμένα κλίμακας 1:500 με την παρουσία των στόχων που θα εντοπιστούν και αξιολογηθούν αρμοδίως για περαιτέρω διερεύνηση με οποιαδήποτε δόκιμη μέθοδο
- Διαγράμματα με τη μορφολογική και ηχογραφική απεικόνιση του πυθμένα (π.χ. shared relief imagery, false color imaging, color filled contour imaging, 3D perspective imaging,
- Ψηφιακό μοντέλο του πυθμένα και όλων των παραπάνω

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2: Το κεφάλαιο της Ε.Α.Α.Τ. που αφορά περιοχές αρμοδιότητας της Ε.Ε.Α

Ως προς τις περιοχές αρμοδιότητας της Ε.Ε.Α., που εμπίπτουν στην ευρύτερη περιοχή της ζώνης κατάρτησης του έργου, σύμφωνα με την υποβληθείσα πρόταση, αναφέρονται τα ακόλουθα:

Στην ευρύτερη περιοχή του Περάματος, της Σαλαμίνας και των Μεγάρων έχει διαπιστωθεί κατοίκηση ήδη από τα Πρωτοελλαδικά χρόνια²². Κατά την αρχαιότητα, όπως και σήμερα, τα δύο θαλάσσια περάσματα μεταξύ Σαλαμίνας - Περάματος (1200 μ.) και Σαλαμίνας - Μεγάρων (500 μ.) ήταν πολυσύχναστα. Η κυριαρχία της εμπορικής και ναυτικής δύναμης της Αίγινας στο νησί της Σαλαμίνας, αργότερα των Μεγάρων (7ος αι. π.Χ.) και μετέπειτα της Αθήνας (από το 570 π.Χ.) υποδεικνύει τη διαμάχη ναυτικών δυνάμεων για την κυριαρχία στο νησί.

Ο όρμος των Αμπελακίων αποτέλεσε το ορμητήριο του ελληνικού στόλου το 480 π.Χ., ενώ η ναυμαχία της Σαλαμίνας εξελίχθηκε σε όλη τη θαλάσσια περιοχή, από το σημερινό όρμο Παλουκίων έως τον Φαληρικό όρμο. Για τον λόγο αυτό, η θαλάσσια περιοχή έχει κηρυχθεί και προστατεύεται ως ενάλιος αρχαιολογικός χώρος και ιστορικός τόπος με την υπ' αρ. Φ02/16973/665/26-03-1982 Υ.Α. (ΦΕΚ 305/Β/26-05-1982) και την υπ' αρ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18-09-2001 Υ.Α. (ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001), περιλαμβάνοντας όλη τη θαλάσσια περιοχή του όρμου Σεληνίων, Αμπελακίων και των νησίδων Αγίου Γεωργίου και Ψυττάλειας. Η προτεινόμενη οδευση της υποβρύχιας ζεύξης Σαλαμίνας - Περάματος τοποθετείται εξ ολοκλήρου εντός του κηρυγμένου ενάλιου αρχαιολογικού χώρου, και συνεπώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153/Α/28-06-2002), όλες οι εργασίες θα πραγματοποιηθούν με την εποπτεία κλιμακίου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.

Το 1884 έγινε η πρώτη προσπάθεια συστηματικής έρευνας στο στενό του βυθού της Σαλαμίνας, με στόχο να εντοπιστούν ευρήματα από τη ναυμαχία του 480 π.Χ., η οποία όμως απέδωσε ελάχιστα ευρήματα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνών του ΙΓΜΕ, που φυλάσσονται στο αρχείο της Ε.Ε.Α., στην περιοχή της νησίδος Αγίου Γεωργίου και στο στενό του Περάματος εντοπίστηκαν στρωματογραφικά τρεις ενότητες: Η υπερκείμενη ενότητα Α αντιστοιχεί σε ολοκαινικά τεταρτογενή ιζήματα (άμμος, πηλοί, ιλύς) με μικρότερο πάχος 1 μ. και μέγιστο, σε κάποια σημεία, 15 μ., ενώ οι δύο υποκείμενες ενότητες Β και Γ αντιστοιχούν σε νεογενείς (μάργες, ψαμμίτες, κροκαλοπαγή) και προνεογενείς σχηματισμούς (ασβεστόλιθοι). Τυχόν ανθρωπογενή κατάλοιπα θα εκτείνονται στην ενότητα Α.

Με δεδομένη τη διαχρονική κατοίκηση της Σαλαμίνας και της απέναντι ακτής, αλλά και της ναυτικής ιστορίας του νησιού, είναι προφανές ότι εντός των ιζημάτων της ενότητας Α υπάρχουν κατάλοιπα ναυαγίων και άλλα κινητά ευρήματα από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Ιδιαίτερης σημασίας θα είναι η πιθανή εύρεση μεταλλικών εξαρτημάτων (π.χ. εμβόλων τριήρων) ή άλλων καταλοίπων από την εξάρτυση των πολεμικών πλοίων που έλαβαν μέρος στη ναυμαχία της Σαλαμίνας, πιθανότητα που θα απαιτήσει, σύμφωνα με την αρμόδια Ε.Ε.Α., οι ανασκαφικές έρευνες σε τέτοια στρώματα να γίνουν με ιδιαίτερη προσοχή. Παρότι θεωρείται λιγότερο πιθανή δεν μπορεί να αποκλειστεί η εύρεση και καταλοίπων ανθρωπογενών σχηματισμών, αφού η στάθμη της θάλασσας βρισκόταν χαμηλότερα στην αρχαιότητα, αν και η επιφανειακή έρευνα στη σημερινή ακτογραμμή της νησίδας του Αγίου Γεωργίου, που πραγματοποιήθηκε από την Ε.Ε.Α., δεν απέδωσε ευρήματα.

Είναι προφανές, όμως, ότι τυχόν ενάλια ευρήματα δεν μπορούν να προβλεφθούν, χωρίς ανασκαφή ή επισκόπηση του βυθού με ειδικά μηχανήματα. Αυτοψία καταδυτικού κλιμακίου της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας δεν είναι δυνατόν να γίνει με τα συμβατικά μέσα που διαθέτει η Ε.Ε.Α., λόγω της εκτεταμένης ρύπανσης, ενώ το παχύ στρώμα ιλύος που καλύπτει τον βυθό καθιστά αμφίβολα τα όποια αποτελέσματα καταδυτικής αυτοψίας.

Έτσι, σε σχέση με τις αρχαιολογικές εργασίες που θα απαιτηθούν στο πλαίσιο του έργου υποθαλάσσιας ζεύξης Σαλαμίνας - Περάματος, η Ε.Ε.Α. επισημαίνει τα ακόλουθα:

Κατ' αρχήν, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί η μέθοδος, το βάθος και ο τρόπος, με τον οποίο θα γίνει η εκσκαφή του υποθαλάσσιου πυθμένα, το μέγεθος του μηχανήματος, ο ρυθμός εκσκαφής του θαλάσσιου πυθμένα (κυβικά ανά ώρα ή μέτρα ανά ώρα) και ο τρόπος που θα διανοιχθεί η σήραγγα. Εάν το έργο κατασκευαστεί εντός του μητρικού πετρώματος με σύστημα ολομέτωπης διάνοιξης, τα σημεία αρχαιολογικού ελέγχου περιορίζονται σημαντικά και το κόστος θα είναι

μικρότερο. Εάν προβλέπεται εκσκαφή ανοιχτής τάφρου, που θα υποδεχθεί ακολούθως την υποθαλάσσια αρτηρία, τότε ο αρχαιολογικός έλεγχος θα εκταθεί σε όλο το μήκος και το πλάτος της τάφρου, με συνεπαγόμενο μεγαλύτερο κόστος.

Σε κάθε περίπτωση, είναι προφανές ότι όλες οι εργασίες που θα εκτείνονται στα ιζήματα της ενότητας Α θα πραγματοποιηθούν με εποπτεία κλιμακίου της Ε.Ε.Α. και θα διακόπτονται σε περίπτωση εντοπισμού αρχαιολογικών στόχων, ενώ για τις εργασίες που θα πραγματοποιηθούν στις ενότητες Β και Γ δεν θα απαιτηθούν ανάλογες διευθετήσεις.

Για τον εντοπισμό των υποβρύχιων αρχαιολογικών στόχων πριν την εκτέλεση του έργου, η Ε.Ε.Α. εκτιμά ότι η διενέργεια υποβρύχιων δοκιμαστικών τομών κατά μήκος μίας τόσο μεγάλης έκτασης θα είναι ασύμφορη και ιδιαίτερα χρονοβόρα, εάν δεν υπάρχει σαφής γνώση της επιφάνειας και της υποδομής του θαλάσσιου πυθμένα. Λόγω αδυναμίας κατάδυσης στα μολυσμένα ύδατα και λόγω της ύψους που σκεπάζει τον βυθό, καθίσταται αδύνατος ο εκ των προτέρων καθορισμός συγκεκριμένων περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Με αυτή την έννοια, όλη η περιοχή του έργου δύναται να χαρακτηριστεί εξίσου «υπόπιη» για την παρουσία θέσεων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος.

Για τους παραπάνω λόγους, θεωρείται απολύτως απαραίτητο, σύμφωνα με την Ε.Ε.Α., ήδη από τα προκαταρκτικά στάδια και πριν την οριστικοποίηση των προτάσεων των μελετητών, να έχει προηγηθεί ηχοβολιστική διασκόπηση του βυθού με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης (side scan sonar), τομογράφο υποδομής πυθμένα (sub-bottom profiler) και πολυδερμικό ηχοβολιστή (multi-beam echo sounder). Ο συνδυασμός των μεθόδων αυτών θα αποκαλύψει αντικείμενα που τυχόν υπάρχουν επί του υποθαλάσσιου πυθμένα ή/ και ανθρωπογενείς σχηματισμούς που βρίσκονται εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων. Μετά τη μελέτη και την αξιοποίηση των στοιχείων που θα προκύψουν από τις έρευνες αυτές, θα μπορέσουν να προσδιορίσουν περιοχές με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Την τεχνική δυνατότητα για τη διεξαγωγή τέτοιων ερευνών έχει το Πανεπιστήμιο Πατρών και το ΕΛΚΕΘΕ, ιδρύματα με τα οποία η Ε.Ε.Α. έχει συνεργαστεί πολλάκις και επιτυχώς. Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών είναι εν γένει απαραίτητα για τους μελετητές του έργου.

Εάν προκριθεί η διενέργεια δοκιμαστικών τομών στον υποθαλάσσιο πυθμένα, θα απαιτηθεί η πρόσληψη δύο τουλάχιστον καταδύμενων αρχαιολόγων και τεσσάρων δυτών. Εφόσον δεν προκύψουν θέσεις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, δύο αρχαιολόγοι και δύο δύτες θα παραμείνουν ως επόπτες του έργου καθ' όλη τη διάρκεια των εκσκαφών, για την καθημερινή επιθεώρηση της τράπεζας εκσκαφών, τη διερεύνηση των βυθοκορημάτων πριν την αποκομίδή τους και την εν γένει εποπτεία εκ του σύνεγγυς όλων των εργασιών που θα συντελεστούν επί του πυθμένα, τη σύνταξη ημερολογίου εργασιών και την εβδομαδιαία συγκεντρωτική αναφορά προς την αρμόδια Ε.Ε.Α.

Εάν κατά τη διάρκεια των εργασιών εντοπιστούν αρχαιότητες, η διερεύνησή τους θα απαιτήσει την πρόσληψη πρόσθετου προσωπικού εξειδικευμένου σε καταδύσεις με στεγανές στολές (καταδύμενοι αρχαιολόγοι, καταδύμενοι τοπογράφοι/ αρχιτέκτονες-μηχανικοί, καταδύμενοι φωτογράφοι, δύτες, συντηρητές), ο αριθμός και οι ειδικότητες των οποίων θα καθοριστούν μετά την εκτίμηση των νέων δεδομένων (είδος ευρήματος, βάθος κλπ). Επίσης, στην περίπτωση αυτή, πιθανώς να προκύψουν δαπάνες ανέκλυσης αρχαιοτήτων μεγάλου βήρους ή όγκου (σκαριών πλοίων ή τυχόν ογκωδών φορτίων) και συνακόλουθα δαπάνες αφαλάτωσης, συντήρησης, φύλαξης και αποθήκευσής τους.

Τόσο για τη διενέργεια των δοκιμαστικών τομών όσο και για τη σωστική έρευνα, που ενδεχομένως θα προκύψει, απαιτείται η προμήθεια ειδικού καταδυτικού εξοπλισμού (στολές στεγανού τύπου, μάσκες τύπου full-face με σύστημα ενδοεπικοινωνίας με την επιφάνεια), μηχανολογικού (αεροσυμπιεστές χαμηλής πίεσης, σωλήνες αναρρόφησης, αντλίες) και φωτογραφικού εξοπλισμού, καθώς και η προμήθεια πλωτών μέσων (πλωτή εξέδρα, σκάφος υποστήριξης). Για τη φύλαξη του εξοπλισμού και την προετοιμασία των καταδύσεων, πρέπει να ληφθεί πρόνοια για την τοποθέτηση ενός οικίσκου τύπου Isobox, με παροχή γλυκού νερού και ρεύμα στην ακτή.—

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΜΕ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

E-mail	Fax

Αθήνα : 26-05-2017
Αρ.πρωτ. : ΠΥΣΠ/Σ1/οικ405
Σχετ. :

Ταχ. Δ/ση : Καρύστου 5
Τ. Κ. : 115 23
Τηλ. : 210 69.92.284
Fax : 210 69.96.653
E-mail : pysp@ggde.gr

ΠΡΟΣ:

Εφορία Ενάλιων Αρχαιοτήτων
Τμήμα Εναλίων Αρχαιολογικών Χώρων,
Μνημείων και Ερευνών
Διον. Αρεοπαγίτου & Ερεχθείου 59
117 42 – Αθήνα

Ανακ:

1. Γρ. Υπουργού Υποδομών & Μεταφορών
2. Γρ. Γεν. Γραμματέα Υποδομών

ΘΕΜΑ: Θαλάσσια ηχοβολιστική διασκόπηση για τον εντοπισμό πιθανών περιοχών με αρχαιολογικό ενδιαφέρον στον χώρο της ζώνης κατάληψης του έργου της υποθαλάσσιας οδικής ζεύξης νήσου Σαλαμίνας.

- Σχετ.:**
1. Η με αρ.πρωτ.ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/77712/3546/19-09-11 Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (ΕΑΑΤ) για το έργο «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας» το οποίο θα υλοποιηθεί με σύμβαση παραχώρησης.
 2. Η με αρ.πρωτ.ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ40/2710/205/27-01-12 Συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (ΕΑΑΤ) για το έργο «Μόνιμη Οδική Ζεύξη Σαλαμίνας» το οποίο θα υλοποιηθεί με σύμβαση παραχώρησης.
 3. Το με αρ.πρωτ. ΥΠΟΠΑΙΘ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/252393/148524/4727/21-09-15 έγγραφο της Εφορίας Εναλίων Αρχαιοτήτων σχετικά με την προώθηση Τεχνικής και Οικονομικής προσφοράς για το έργο της Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας.
 4. Το από 19-04-17 e-mail του ΕΛΚΕΘΕ σχετικά με τη Θαλάσσια γεωφυσική έρευνα για τον εντοπισμό πιθανών περιοχών με αρχαιολογικό ενδιαφέρον στον χώρο της ζώνης κατάληψης του έργου της υποθαλάσσιας Οδικής ζεύξης νήσου Σαλαμίνας.
 5. Το με αρ.πρωτ.ΙΩ/3755/17-05-17 έγγραφο του ΕΛΚΕΘΕ σχετικά με θαλάσσιες έρευνες στην υποθαλάσσια περιοχή Περάματος – Σαλαμίνας.

Όπως σας έχουμε αναφέρει στις συναντήσεις και επικοινωνίες μας, η Υπηρεσία μας είναι υπεύθυνη (Δημοπρατούσα Αρχή) για τη διαγωνιστική διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου με σκοπό την ανάθεση του έργου «ΜΕΛΕΤΗ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ, ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΜΟΝΙΜΗΣ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΟΔΙΚΗΣ ΖΕΥΞΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ». Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεών μας για την ευδόωση των επιχειρησιακών στόχων προωθούμε την διενέργεια των απαραίτητων δράσεων και ερευνών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος ώστε να

ελαχιστοποιηθούν οι εμπλοκές και καθυστερήσεις στη φάση της υλοποίησης του έργου αλλά και να δοθούν στους συμμετέχοντες στη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου όσο το δυνατό περισσότερα στοιχεία για την κατανόηση των in situ επικρατουσών συνθηκών.

A. Τα στοιχεία του έργου και οι προβλέψεις για την ενάλια αρχαιολογική έρευνα.

- ✓ Το υποθαλάσσιο τμήμα του έργου φαίνεται στη συνημμένη οριζοντιογραφία και είναι συνολικού μήκους 1.150 μέτρων περίπου. Όπως προέκυψε από την πρόσφατη πρώτη φάση του δεύτερου κύκλου διαλόγου η επικρατέστερη μεθοδολογία για την κατασκευή του υπόψη τμήματος είναι η επιτυθμένα βυθιζόμενη σήραγγα, η οποία απαιτεί την εκσκαφή τάφρου στον πυθμένα για την πόντιση προκατασκευασμένων στοιχείων. Τα πλήρη στοιχεία της χάραξης, της διατομής και της κατασκευαστικής αλληλουχίας και μεθοδολογίας θα είναι γνωστά με το πέρας του επόμενου κύκλου διαλόγου, οπότε και θα οριστικοποιηθεί ο Βασικός Σχεδιασμός του Έργου, ωστόσο τα διατιθέμενα στην τρέχουσα φάση για τις ανάγκες της παρούσας είναι απολύτως επαρκή.
- ✓ Όπως αναφέρεται στην ανωτέρω (1) σχετική ΕΑΑΤ: «Για τον εντοπισμό των υποβρύχιων αρχαιολογικών στόχων πριν την εκτέλεση του έργου, η Ε.Ε.Α. εκτιμά ότι η διενέργεια υποβρύχιων δοκιμαστικών τομών κατά μήκος μιας τόσο μεγάλης έκτασης θα είναι ασύμφορη και ιδιαίτερα χρονοβόρα, εάν δεν υπάρχει σαφής γνώση της επιφάνειας και της υποδομής του θαλάσσιου πυθμένα. Λόγω αδυναμίας κατάδυσης στα μολυσμένα ύδατα και λόγω της ιλύος που σκεπάζει τον βυθό, καθίσταται αδύνατος ο εκ των προτέρων καθορισμός συγκεκριμένων περιοχών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Με αυτή την έννοια, όλη η περιοχή του έργου δύναται να χαρακτηριστεί εξίσου «ύποπτη» για την παρουσία θέσεων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Για τους παραπάνω λόγους, θεωρείται απολύτως απαραίτητο, σύμφωνα με την Ε.Ε.Α., ήδη από τα προκαταρκτικά στάδια και πριν την οριστικοποίηση των προτάσεων των μελετητών, να έχει προηγηθεί ηχοβολιστική διασκόπηση του βυθού με ηχοβολιστή πλευρικής σάρωσης (side scan sonar), τομογράφο υποδομής πυθμένα (sub-bottom profiler) και πολυδευσμικό ηχοβολιστή (multi-beam echo sounder). Ο συνδυασμός των μεθόδων αυτών θα αποκαλύψει αντικείμενα που τυχόν υπάρχουν επί του υποθαλάσσιου πυθμένα ή/ και ανθρωπογενείς σχηματισμούς που βρίσκονται εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων. Μετά τη μελέτη και την αξιοποίηση των στοιχείων που θα προκύψουν από τις έρευνες αυτές, θα μπορέσουν να προσδιορίσουν περιοχές με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Την τεχνική δυνατότητα για τη διεξαγωγή τέτοιων ερευνών έχει το Πανεπιστήμιο Πατρών και το ΕΛΚΕΘΕ, ιδρύματα με τα οποία η Ε.Ε.Α. έχει συνεργαστεί πολλάκις και επιτυχώς. Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών είναι εν γένει απαραίτητα για τους μελετητές του έργου».
- ✓ Στην ανωτέρω (2) σχετική Συμπληρωματική Έκθεση Αναλυτικής Αρχαιολογικής Τεκμηρίωσης (ΕΑΑΤ) αναφέρεται: «2. Να προηγηθεί απαραίτητα προκαταρκτικός αρχαιολογικός έλεγχος πριν από την έναρξη του έργου, ενώ κατά τη διάρκεια των εκσκαφικών εργασιών να υπάρχει συνεχής αρχαιολογική επίβλεψη».
- ✓ Στο ανωτέρω (γ) σχετικό δικό σας έχει περιληφθεί, πέραν της ηχοβολιστικής διασκόπησης, και μαγνητική έρευνα του πυθμένα καθώς και επαλήθευση των στόχων που θα προκύψουν από την

ακουστική αποτύπωση με τηλεχειριζόμενο υποβρύχιο όχημα (ROV) καθώς και δύτες με αυτόνομες καταδύσεις όπου είναι δυνατόν και απαιτείται.

B. Οι προγραμματιζόμενες έρευνες

B.1 Αντικείμενο

Η έρευνα της περιοχής θα αποτελείται από τα παρακάτω στάδια:

- ✓ Εργασίες πεδίου
 - Λεπτομερής βαθυμετρική αποτύπωση του πυθμένα
 - Μορφολογική αποτύπωση της επιφάνειας του πυθμένα
 - Έρευνα των υποστρωμάτων του πυθμένα
 - Διερεύνηση με μαγνητόμετρο
 - Αναγνώριση στόχων με ROV σε επιλεγμένες θέσεις
 - Λήψη δειγμάτων ιζηματολόγησης για διενέργεια αναλύσεων (σε βάθη που μπορεί να εισχωρήσει ο εξοπλισμός του σκάφους – εκτιμώνται σε 1,5μ.)
- ✓ Εργασίες γραφείου
 - Ερμηνεία των γεωφυσικών δεδομένων
 - Σύνταξη Τελικής Τεχνικής Έκθεσης με τους απαιτούμενους χάρτες

B.2 Σκοπός των εργασιών

Σκοπός των εργασιών είναι η αποτύπωση αντικειμένων που τυχόν υπάρχουν επί του υποθαλάσσιου πυθμένα ή / και ανθρωπογενών σχηματισμών που βρίσκονται εντός του στρώματος των υποθαλάσσιων ιζημάτων. Για την επίτευξη του στόχου, θα αποτυπωθεί η βαθυμετρία της περιοχής μελέτης, η γεωμορφολογία του πυθμένα, η δομή των ανώτερων υποστρωμάτων του πυθμένα, ενώ επίσης θα γίνει επιθεώρηση επιλεγμένων θέσεων του πυθμένα σε στόχους που θα εντοπιστούν και θα κριθεί απαραίτητο.

Τα δεδομένα που θα προκύψουν από τις ανωτέρω καταγραφές θα πρέπει να δίνουν πληροφορίες για:

- Την ακριβή βαθυμετρία και την γεωμορφολογία της περιοχής ώστε να προσδιοριστούν οι κλίσεις του πυθμένα και πιθανές βραχώδεις εξάρσεις
- Πιθανούς στόχους επάνω στην επιφάνεια του πυθμένα όπως ναυάγια, και καλυμμένες αρχαιολογικές θέσεις (ερείπια αρχαίων πόλεων) ή και στόχους οι οποίοι πιθανόν να σχετίζονται με παλιό στρατιωτικό υλικό (νάρκες κλπ.).
- Την δομή και την φύση των επιφανειακών ιζημάτων, την κατά βάθος μεταβολή τους και την δομή του συνεκτικού ή βραχώδους υποβάθρου.

Για την έρευνα της ζώνης (πλάτος 100 μέτρων) της περιοχής θα χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω μεθοδολογίες και όργανα πεδίου:

- Ωκεανογραφικό σκάφος με τον απαραίτητο εξοπλισμό για την συγκεκριμένη έρευνα
- Φουσκωτό σκάφος με τον απαραίτητο εξοπλισμό για την έρευνα σε βάθη μικρότερα των τεσσάρων μέτρων
- Βαθυμετρική αποτύπωση της περιοχής με πολυδεσμικό βυθόμετρο.
- Γεωμορφολογική αποτύπωση με πλευρικό ηχοβολιστικό ώστε να αποτυπωθούν όλοι οι πιθανοί στόχοι που βρίσκονται πάνω στον πυθμένα.

- Λιθοσεισμική διασκόπηση των ανώτερων υποστρωμάτων του πυθμένα με τομογράφο υποδομής πυθμένα ώστε να αποτυπωθεί η δομή και η φύση των ιζημάτων και η διαμόρφωση του υποβάθρου.
- Έρευνα του πυθμένα με μαγνητόμετρο ώστε να ανιχνευθούν πιθανά υπάρχοντα μεταλλικά αντικείμενα, πάνω και κάτω από την επιφάνεια του πυθμένα.
- Για την επαλήθευση των στόχων που θα προκύψουν από την ακουστική αποτύπωση θα χρησιμοποιηθεί τηλεχειριζόμενο υποβρύχιο όχημα (ROV) καθώς και δύτες με αυτόνομες καταδύσεις όπου είναι δυνατόν και απαιτείται.
- Για τις δειγματοληψίες των ιζημάτων πυθμένα θα γίνουν:
 - ❖ Πέντε (5) διατρήσεις και συλλογή πυρήνων ιζήματος από τις περιοχές ζώνης βυθοκόρησης του διαύλου για τον έλεγχο των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υποεπιφανειακών υλικών. Θα χρησιμοποιηθεί πυρηνολήπτης βαρύτητας μήκους 1,2 m.
 - ❖ Πέντε (5) λήψεις επιφανειακών ιζημάτων από τις περιοχές ζώνης βυθοκόρησης του διαύλου για τον έλεγχο των φυσικών και χημικών χαρακτηριστικών των υλικών βυθού. Θα χρησιμοποιηθεί αρπάγη τύπου Smith-McIntyre και δύτες.
 - ❖ Μία (1) διπλή (σύνολο 2 δοκίμια) λήψεις επιφανειακών ιζημάτων από τις περιοχές ζώνης βυθοκόρησης του διαύλου για την εκτίμηση της ποιότητας της βενθικής βιοκοινωνίας. Θα χρησιμοποιηθεί αρπάγη τύπου Ponar και δύτες.
 - ❖ Τρεις (3) λήψεις επιφανειακών ιζημάτων από τις περιοχές ζώνης βυθοκόρησης του διαύλου για την εκτίμηση της τοξικότητας των ιζημάτων στους θαλάσσιους οργανισμούς. Θα χρησιμοποιηθεί αρπάγη τύπου Smith-McIntyre και δύτες.

B.3 Μεθοδολογία εργασιών πεδίου

Για τις εργασίες πεδίου θα χρησιμοποιηθεί κατάλληλο ωκεανογραφικό σκάφος ΠΕΕ το οποίο θα φέρει όλον τον επιστημονικό εξοπλισμό που θα χρησιμοποιηθεί για την εκτέλεση των μετρήσεων που αφορούν την παρούσα έρευνα. Το σκάφος θα εκτελέσει παράλληλες πορείες κατά μήκος της ζώνης της περιοχής έρευνας, κατά τις οποίες θα γίνονται βαθυμετρικές μετρήσεις, τομογραφική αποτύπωση υποστρωμάτων πυθμένα, πλευρική διασκόπηση πυθμένα και μετρήσεις μαγνητομετρίας. Η απόσταση μεταξύ των πορειών, εξαρτάται από το βάθος νερού και θα είναι τόση (20-30μ) όση χρειάζεται, ώστε οι καταγραφές που εκτελούνται, κυρίως της βαθυμετρίας και της πλευρικής διασκόπησης να αλληλοεπικαλύπτονται με σκοπό να καλυφθεί πλήρως η ζώνη έρευνας.

Στην συνέχεια θα γίνει μια πρώτη επεξεργασία των δεδομένων ώστε να επιλεχθούν οι θέσεις των εντοπισθέντων στόχων ανθρωπογενούς προέλευσης, στις οποίες θα γίνει επιθεώρηση-πιστοποίηση αυτών, είτε με το υποβρύχιο όχημα (ROV) ή όταν τα βάθη είναι μικρότερα των 4μέτρων με αυτόνομες καταδύσεις. Επίσης στις ίδιες περιοχές μικρού βάθους είναι δυνατόν με τη βοήθεια αυτοδυτών να διαπιστωθεί το πάχος των χαλαρών επιφανειακών ιζημάτων κατά μήκος της ζώνης έρευνας. Για την μέτρηση του πάχους θα χρησιμοποιηθεί μια ράβδος παροχέτευσης πεπιεσμένου αέρα μήκους 2 μέτρων και αριθμημένο νήμα.

Ο ακριβής προσδιορισμός της θέσης και της διεύθυνσης κίνησης του σκάφους κατά τη διάρκεια των γεωφυσικών καταγραφών και των λοιπών εργασιών, θα λαμβάνει χώρα σε πραγματικό χρόνο μέσω υψηλής ακριβείας αισθητήρα κίνησης.

Εάν απαιτηθούν από σας περαιτέρω τεχνικές λεπτομέρειες και χαρακτηριστικά του εξοπλισμού που θα χρησιμοποιηθεί αυτά θα μπορούν να τεθούν σε γνώση σας αμέσως μετά την αποδοχή της σχετικής μεθοδολογίας και τη σύναψη της αντίστοιχης σύμβασης από εμάς με το φορέα που θα διενεργήσει την έρευνα.

Η εργασία πεδίου θα διεξάγονται παρουσία εκπροσώπων της ΕΕΑ οι οποίοι διατηρούν το δικαίωμα να ζητήσουν περαιτέρω διερεύνηση όποιου στόχου κρίνουν.

B.4 Παραδοτέα της έρευνας

Μετά την επεξεργασία των δεδομένων θα προετοιμαστεί και θα παραδοθεί μια έκθεση η οποία θα περιλαμβάνει:

A. Βαθυμετρικά στοιχεία με την μορφή ψηφιακού βαθυμετρικού μοντέλου DTM (σε ψηφιακή μορφή)

B. Ηχόγραμμα καταγραφών του πλευρικού ηχοβολιστικού με την μορφή "φωτομωσαϊκού" της ζώνης της περιοχής του έργου, σε συνδυασμό με τις βαθυμετρικές καμπύλες θα σχεδιαστούν σε ενιαίο γεωμορφολογικό χάρτη όπου θα σημειώνονται ο χαρακτήρας των επιφανειακών ιζημάτων, αντικείμενα-στόχοι-δομές τα οποία εντοπίζονται πάνω στον πυθμένα

Γ. Μηκοτομές του πυθμένα όπου θα φαίνεται το πάχος των χαλαρών επιφανειακών ιζημάτων, η φύση τους καθώς και το σκληρό υπόστρωμα (σε ψηφιακή μορφή)

Όλα τα παραδοτέα θα τεθούν υπόψη της ΕΕΑ.

B.5 Αβεβαιότητες και επιφυλάξεις

Κατά τις συζητήσεις και επικοινωνίες μας με εξειδικευμένους επιστήμονες ετέθησαν ορισμένα θέματα τα οποία συζητήσαμε και κατά τη συνάντησή μας της 24ης τρέχοντος. Συνοπτικά τα θέματα αυτά εντοπίζονται στα εξής:

- Ενδέχεται η ύπαρξη αερίων, λόγω της παρουσίας της λυματολάσπης, να εμποδίζει την διάδοση του ηχητικού σήματος με αποτέλεσμα την περιορισμένη δυνατότητα καταγραφής των υποκειμένων ιζημάτων από τους τομογράφους, γεγονός που θα περιορίσει τη δυνατότητα καταγραφής του πάχους των ιζημάτων, ενώ θα καθιστούσε αδύνατο τον εντοπισμό αντικειμένων ανθρωπογενούς προέλευσης στα υποκείμενα ιζήματα.
- Η έρευνα με το μαγνητόμετρο ουσιαστικά περιορίζεται στον πυθμένα, ενώ ο εντοπισμός αντικειμένων που είναι θαμμένα στα ιζήματα και ιδιαίτερα στη λυματολάσπη είναι πρακτικά αδύνατος.
- Η έρευνα θα λάβει χώρα σε περιοχή με ιδιαίτερες απαιτήσεις λόγω της ύπαρξης του ναυστάθμου και με συνεχείς διελεύσεις πλοίων και σε μικρό βάθος με συνέπεια την αυξημένη επαναιώρηση λεπτόκοκκου υλικού γεγονός που μπορεί να συντελέσει στη μείωση της ορατότητας στο θαλάσσιο περιβάλλον και συνεπώς στην αδυναμία οπτικής αναγνώρισης των στόχων με το τηλεχειριζόμενο υποβρύχιο όχημα (ROV)

Τα ανωτέρω αξιολογήθηκαν στη συνάντηση της 24ης τρέχοντος και ενόψει πρακτικώς απουσίας άλλων εναλλακτικών μεθόδων για την προκαταρκτική έρευνα της υπόψη περιοχής, σε συνδυασμό με την ασύμφορη και χρονοβόρα απευθείας διενέργεια δοκιμαστικών τομών κατά μήκος μιας τόσο μεγάλης έκτασης, θεωρήθηκε ότι θα πρέπει να προχωρήσει η έρευνα όπως περιγράφεται ανωτέρω. Εξάλλου οι ανωτέρω αβεβαιότητες και κίνδυνοι υφίστανται ακριβώς ως τέτοιοι και δεν είναι δυνατή ex ante η αξιολόγησή της ύπαρξής τους.

Γ. Περαιτέρω ενέργειες

Παρακαλούμε, στα πλαίσια διατάξεων του Ν.3028/2002 «Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής κληρονομιάς» και των αρμοδιοτήτων σας (άρθρο 19 του ΠΔ 104/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού») για την αποδοχή διενέργειας των ανωτέρω αναφερόμενων προκαταρκτικών ερευνών.

Παραμένουμε ανά πάσα στιγμή στη διάθεση σας για όποιες περαιτέρω διευκρινήσεις, προσδοκούμε σε μια καρποφόρα συνεργασία και παρακαλούμε για τις άμεσες δικές σας ενέργειες (εφόσον απαιτείται ΚΑΣ, ΕΧΑΑΕΘ, κλπ).

Συνημμένα

1. Απόσπασμα οριζοντιογραφίας

Εσωτερική Διανομή

1. Τμήμα Α', Β', Γ'
2. Φ. Σαλαμίνας
3. Χ.Α.

Κοινοποίηση

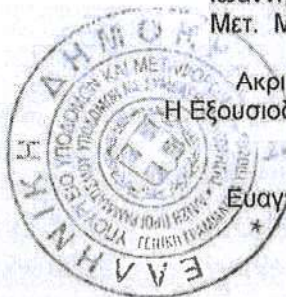
Προϊστάμενος Γεν. Δ/σης Συγκ. Υποδομών

Ο Προϊστάμενος Δ/σης ΠΥΣΠ

Ιωάννης Μπακογιάννης
Μετ. Μηχανικός με Α'β

Ακριβές Αντίγραφο
Η Εξουσιοδοτημένη Υπάλληλος

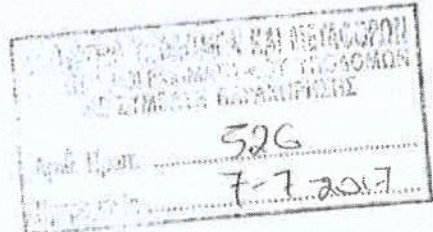
Ευαγγελία Γαλανάκη

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΑΘΗΝΑ

TAX. Δ/ΝΣΗ: Διον. Αρεοπαγίτου
& Ερεχθείου 59
117 42 ΑΘΗΝΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Π. Γαλιατσάτου
ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 210 9230894
210 9247249
210 9239038
FAX: 210 9235707
e-mail: eena@culture.gr

ΠΡΟΣ: ✓ Υπουργείο Υποδομών και
Μεταφορών και Δικτύων
Δ/ση Προγ/μού Υποδομών με
Σύμβαση Παραχώρησης
(Υπ' όπιν κ. Μπακογιάννη)
Καρύστου 5, Τ.Κ. 115 23, Αθήνα

ΚΟΙΝ: Π.Α.

ΘΕΜΑ: Θαλάσσια ηχοβολιστική διασκόπηση για τον εντοπισμό πιθανών περιοχών με
αρχαιολογικό ενδιαφέρον στον χώρο της ζώνης κατάληψης του έργου της υποθαλάσσιας
οδικής ζεύξης Σαλαμίνας

Σε συνέχεια του υπ' αριθμ. πρωτ. ΠΥΣΠ/Σ1/οικ405/26.05.2017 αιτήματός σας, σας
γνωρίζουμε ότι με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΒΑ/198791/127927/3523/23.06.2017
έγγραφό μας, η εν θέματι υπόθεση έχει σταλεί στη Διεύθυνση Προϊστορικών και Κλασικών
Αρχαιοτήτων προς εξέταση από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο με τις απόψεις της
Υπηρεσίας μας και μπορείτε να επικοινωνείτε με τη Γραμματεία του ΚΑΣ ως προς την εξέλιξη της
υπόθεσης. Επίσης αυτή έχει αποσταλεί προς εξέταση από την ΕΧΑΕΘ του Υπουργείου
Εξωτερικών, Δ1 Δ/ση Ο.Η.Ε. & Διεθνών Ειδικευμένων Οργανισμών και Διασκέψεων.

1. ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ

Η Προϊσταμένη της Εφορείας

Αγγελική Γ. Σίμωνι
ΠΕ Αρχαιολόγων

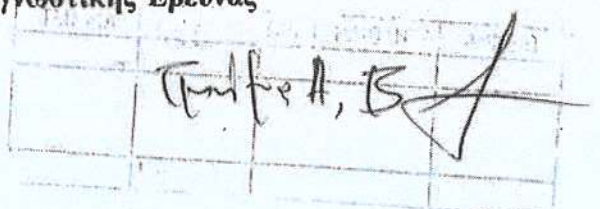
Π.Α.

1. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΒΜΑ

Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας
Μπουμπουλίνας 20-22, Τ.Κ. 10682, Αθήνα

2. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΠΚΑ

Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιογνωστικής Έρευνας
Μπουμπουλίνας 20-22, Τ.Κ. 10682, Αθήνα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Α'

Ταχ. Δ/ση: Καρύστου 5
Τ.Κ. 115 23
Πληροφορίες: Ειρ. Γονίδη
Τηλέφωνο: 210 6992257
F A X : 210 6496653
e-mail: dpysp@ggde.gr

Αθήνα, 18-07-2017

Α.Π. ΠΥΣΠ/Σ/οικ.557

ΠΡΟΣ: ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε.

46,7 ΧΛΜ. Λεωφ. Αθηνών-Σουνίου
19013 ΑΝΑΒΥΣΣΟΣ

ΘΕΜΑ: Θαλάσσιες έρευνες στην περιοχή της Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας.

ΣΧΕΤ.: α) Το με αρ. πρωτ. ΙΩ/3755/17-5-2017 έγγραφο του ΕΛΚΕΘΕ
β) Το με αρ. πρωτ. ΠΥΣΠ/Σ1/οικ405/26-05-2017 έγγραφό μας
γ) Το με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/252313/163702/4453/30-06-2017 έγγραφο της Εφορίας Εναλίων Αρχαιοτήτων.

Σε συνέχεια των διαλαμβανομένων στο (α) σχετικό έγγραφό σας, η Υπηρεσία μας ζήτησε με το (β) σχετικό από την Εφορία Εναλίων Αρχαιοτήτων την άδεια για την διενέργεια θαλάσσιας ηχοβολιστικής διασκόπησης για τον εντοπισμό πιθανών περιοχών με αρχαιολογικό ενδιαφέρον στο χώρο της ζώνης κατάληψης του έργου της οδικής ζεύξης νήσου Σαλαμίνας, αφού συζητήσαμε τους περιορισμούς και τα όρια του πεδίου εφαρμογής των προτεινόμενων γεωφυσικών διασκοπήσεων.

Στην συνέχεια η Εφορία Εναλίων Αρχαιοτήτων με το (γ) σχετικό μάς ενημέρωσε ότι η υπόθεση έχει αποσταλεί προς εξέταση με τις απόψεις της Υπηρεσίας στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και στην ΕΧΑΕΘ του Υπουργείου Εξωτερικών.

Ύστερα από τα ανωτέρω, παρακαλούμε να επιβεβαιώσετε το ενδιαφέρον σας για την ανάληψη εκτέλεσης των ερευνών και εφόσον αυτό υπάρχει να μας υποβάλλετε σχέδιο Τεχνικής και Οικονομικής Προσφοράς των ερευνών.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ

Τα ανωτέρω (β) και (γ) σχετικά

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Τμήμα Α'
2. Φ.Σ.
3. Χ.Α

Ο Προϊστάμενος Δ/σης Προγραμματισμού
Υποδομών με Σύμβαση Παραχώρησης

Ι. Μπακογιάννης
Μετ. Μηχανικός με Α' βαθμό

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η/Εξουσιοδοτημένη Υπάλληλος

Ευαγγελία Γαλανάκη

COSMOTE CLOUD

κα Γκούφα
κα Καραθανάση 13/11/18

Θέμα FW: Δειγματοληψία στο πλαίσιο ερευνών για τη δημοπράτηση του έργου «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του Έργου Μόνιμης Υποθαλάσσιας

Αποστολέας Eleni Goufa <e.goufa@ggde.gr>
Παραλήπτης <dpysp@ggde.gr>
Ημερομηνία 2018-11-07 21:02

- Δειγματοληψία για υ.pdf (~569 KB)

From: Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων [mailto:eena@culture.gr]

Sent: Wednesday, November 07, 2018 1:36 PM

To: e.goufa@ggde.gr

Subject: Δειγματοληψία στο πλαίσιο ερευνών για τη δημοπράτηση του έργου «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του Έργου Μόνιμης Υποθαλάσσιας

Αυτοματοποιημένο μήνυμα από Ηλεκτρονικό Πρωτόκολλο.

Η αποστολή πραγματοποιήθηκε από την υπηρεσία: Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων

Απαλλαγμένο από ιούς. www.avast.com

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	
Δ/ΝΣΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	
ΜΕ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΑΧΟΡΗΣΗΣ	
Αριθμ. Πρωτ.:	1278
Ημερομηνία:	9-11-2018

ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΑΣΗ	ΥΠΟΤΕΛΕΜΑΤΟΤΗΤΑ	ΑΡΧΕΙΟ

αρ νε 1278

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΝΑΛΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΑΘΗΝΑ

TAX. Δ/ΣΗ: Διον. Αρεοπαγίτου
& Ερεχθείου 59
117 42 ΑΘΗΝΑ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Δ. Κοντσούμπα
ΤΗΛΕΦΩΝΑ: 210 9235105
210 9247249
210 9239038
FAX: 210 9235707
e-mail: eena@culture.gr

Ημ/νία: 07/11/2018
Α. Π.: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/558574/400101/8263
Ημ/νία Έκδοσης 07/11/2018
Απάντηση στο έγγραφο: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΕΑ/558574/400101/8263

ΠΡΟΣ: ✓ Υπουργείο Υποδομών και
Μεταφορών
Γενική Διεύθυνση
Συγκοινωνιακών Υποδομών
Διεύθυνση Συγκοινωνιακών
Υποδομών
Καρύστου 5,11523 Αθήνα

ΚΟΙΝ: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΠΚΑ
Μπουμπουλινάς 20-22, Αθήνα

ΘΕΜΑ: Δειγματοληψία στο πλαίσιο ερευνών για τη δημοπράτηση του έργου «Μελέτη, Κατασκευή, Χρηματοδότηση, Λειτουργία, Συντήρηση και Εκμετάλλευση του Έργου Μόνιμης Υποθαλάσσιας Οδικής Ζεύξης Νήσου Σαλαμίνας»

Σε συνέχεια του με αρ.πρωτ. Δ16/ΣΑΛ/1262/5-11-2018 εγγράφου σας, με το οποίο αιτείστε την άδεια για λήψη δειγμάτων από τον πυθμένα της θαλάσσιας περιοχής όπου θα πραγματοποιηθεί το έργο της ζεύξης Σαλαμίνας-Περάματος, εντός και πλησίον του κηρυγμένου ενάλιου αρχαιολογικού χώρου (ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ02/16973/665/26-3-1982, ΦΕΚ 305/Β/26-5-1982 και ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18-9-2001, ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001) από το Πανεπιστήμιο Πατρών/εργαστήριο Θαλάσσιας Γεωλογίας και Φυσικής Ωκεανογραφίας του Τμήματος Γεωλογίας, σας ενημερώνουμε ότι η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, δεν έχει καταρχήν αντίρρηση για την πραγματοποίηση δειγματοληψιών στις 2 θέσεις στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Ναυτικού οχυρού και νησίδας Αγίου Γεωργίου, και σε δύο θέσεις στη θαλάσσια περιοχή του οικισμού Αμπελάκια Σαλαμίνας, με τις συντεταγμένες που αναφέρονται στο ως άνω σχετικό έγγραφό σας, με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Να τηρηθούν τα οριζόμενα στον Ν. 3028/02 και 2971/01
2. Να μας αποσταλεί η έκθεση των αποτελεσμάτων της ερευνητικής δειγματοληψίας.

Η Διευθύντρια της Εφορείας

Παρή Καλαμαρά
ΠΕ Αρχαιολόγων